

Univerzita Karlova v Praze
Husitská teologická fakulta

Bakalářská práce

Volný čas očima křesťanské mládeže

Christian Youth Group Activities

Vedoucí práce:

Mgr. Marie Dvorná

Autor:

Ludmila Valentová, DiS.

Praha 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci jsem zpracovala samostatně a výhradně s použitím citované literatury.

V Praze

Podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala všem, kteří se jakýmkoli způsobem zasloužili na mé bakalářské práci, předně tedy mé vedoucí práce paní Mgr. Marii Dvorné, která se mi vždy s velkou ochotou a obětavostí po celou dobu mé práce věnovala a pomáhala svou odborností, vzdělaností, citem a pečlivostí, podporovala v nelehkém rozhodování. Neméně pak Mgr. Vladimíru Novákovi, jenž mi poskytl informace o centru pro mládež a který mě provázel po několik let v mé osobní formaci na tomto centru. V neposlední řadě můj dík patří všem, kteří mi nechali s velkou upřímností nahlédnout do svých životních osudů a souhlasili s uveřejněním v mé práci.

Anotace

V bakalářské práci "Volný čas očima křesťanské mládeže" nejprve vysvětluji pojem volného času obecně, hovořím o pozitivních a negativních aspektech volného času, nabízím možnosti aktivit využívání volného času a jejich determinanty. Dále se zmiňuji o volném čase jako hodnotě a celkovém vlivu na životní styl mládeže. Stručně popisuji historický vývoj volného času v našich zemích a v poslední kapitole již zmiňuji diecézní centra života mládeže, jejich postupný vznik a volnočasové nabídky mládeži.

V praktické části se zabývám hlouběji jedním z těchto center. Věnuji se náplni práce kněze žijícího v diecézním centru a jeho dobrovolným spolupracovníkům. Popisuji nejen jejich obecné principy a východiska, ale i jejich konkrétní činnost. Formou dotazníku se ptám mladých lidí, kteří na diecézní centra mládeže jezdí, co jim návštěva přináší.

Annotation

I would like to explain what means „what is it free time“ In my thesis „**Christian Youth Group Activities**“, further I describe positive and negative aspects of free time and also I speak about influence of free time and about many good possibilities of spending free time. I write about value of free time and how it affects life style of teenagers. I watching historical process of free time in our countries and in the last chapter I mention diocesan centre for young people, their forming and possible offers for leisure time.

I considerate more one of these centers In practical part of my thesis. Next I refer to work contents of a priest living in diocesan centre and his colleagues – volunteers. I explain not only their general principles and resources but their concrete activities. I ask the young people who come to the centre to fill in my questionnaire and answer, what is the contribution of their coming here.

Klíčová slova

Volný čas, mládež, křesťané, instituce zabezpečení volného času, diecézní centra pro mládež.

Keywords

Free time, youth, Christians, group activities, diocesan centres for youth.

Obsah

Úvod.....	7
A. TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1 POJEM VOLNÝ ČAS.....	10
1.1 Negativní a pozitivní pojetí volného času.....	10
1.2 Pohledy na volný čas.....	11
1.3 Funkce volného času.....	12
1.4 Trávení volného času.....	13
1.4.1 Rozdělení aktivit volného času.....	13
1.4.2 Aspekty ovlivňující trávení volného času.....	13
1.4.3 Specifika trávení volného času.....	14
1.4.4 Podmínky a předpoklady trávení volného času.....	15
1.5 Historie volného času v našich zemích.....	15
2 VOLNÝ ČAS DĚTÍ A MLÁDEŽE.....	18
2.1 Volný čas jako hodnota.....	18
2.2 Hodnotová orientace a životní styl.....	19
2.3 Volný čas v různých věkových skupinách.....	21
2.4 Zabezpečení volného času.....	23
3 DIECÉZNÍ CENTRA PRO MLÁDEŽ A DIECÉZNÍ CENTRA ŽIVOTA MLÁDEŽE.....	25
3.1 Podstata a smysl těchto center.....	25
3.2 Vznik DCM a DCŽM.....	26
3.3 Aktivity center.....	26
B. PRAKTICKÁ ČÁST.....	31
4 INTERDIECÉZNÍ CENTRUM KŘIŽOVATKA.....	32
4.1 Historie a současnost Křižovatky.....	33

4.2	Program v centru.....	34
4.3	Příklad Písma pro mladé lidi.....	36
5	ŽIVOT V TÝMU.....	38
5.1	Výzkum života týmáků.....	38
6	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	40
6.1	Cíle šetření.....	40
6.2	Popis použitých metod.....	40
6.3	Vzorek.....	41
6.4	Zpracování dotazníků.....	42
6.5	Shrnutí.....	55
6.6	Kazuistika.....	54
	Závěr.....	58
	Literatura.....	60
	Přílohy.....	62

Úvod

Již od starověku se traduje, že mládež je zkažená a volný čas vyplňuje negativním způsobem. Jako příslušník mladé generace se proti tomuto názoru chci ohradit. Touto prací se chci pokusit ukázat, že ani dnešní generace není tak špatná, jak si mnohdy lidé myslí.

V historii lidstva jsou vždy vedle sebe přinejmenším dvě skupiny mladých lidí. Ti, kteří žijí hedonisticky až zvrhle, ale také lidé altruističtí, spořádaní a přitom veselí. Osobně si myslím, že křesťanská mládež patří převážně do této druhé skupiny, a proto o ní chci napsat.

Volnému času mladých se věnují vyvrálí křesťané jako jsou kněží, vzdělaní laici a snaží se formovat mladé lidi, jejich hodnoty, předávat nejen víru, ale i křesťanský způsob života. Oproti laické společnosti jsou to lidé, kteří mají vyšší ideál, pro který jsou schopni obětovat více. Ideály křesťanství jsou po pedagogické i psychologické stránce promyšlené do důsledku. Církev chce mladým lidem předat dobré vzory, ví, jak mocná je rodina, ale i přátelé. Zvláště pak, je-li rodina „otevřena“ příchozím. Velkým vlivem a přínosem jsou právě podněty zvnějšku. Stát počítá spíše s rodinou, kde to ale ne vždy funguje. Škola vzdělává, ale příliš nevychová. Výchova zde dost dobře není možná, tedy rozhodně nemůže nahradit výchovu v rodině. Ve škole nás ovlivňují spíše vrstevníci – bohužel někdy negativně.

V teoretické části této své práce definuji pojem volného času a funkce volného času. Všímám si volného času jako hodnoty, dívám se na něj z různých hledisek a aspektů ovlivňujících trávení volného času, podmínek a předpokladů a nezapomínám na volný čas v různých věkových skupinách. Stručně se zmiňuji o historii volného času v našich zemích a v poslední kapitole hovořím o diecézních centrech života mládeže a diecézních centrech pro mládež, kterých je u nás v současné době otevřeno osm. Popisuji podstatu a smysl center, jejich vznik a aktivity pro mládež.

V praktické části se budu zabývat již jen jedním z těchto center, a to Křížovatkou v Příchovicích v Jizerských horách. Důvodem je nejen to, že centra jsou si hodně podobná a stojí na stejných či podobných principech, ale zvláště proto, že se zde mohu opřít o osobní zkušenost.

Jsem ráda, že mohu psát o těchto centrech, místech, kde jsem tolik prožila, a která mě tolik ovlivnila do života, dala mnoho dobrého, vychovala a pomohla urovnat životní hodnoty. Jsem za tato místa moc vděčná a také všem, kdo v nich žijí a dávají kus svého života pro druhé.

Cílem této práce je tedy přiblížení života křesťanské mládeže a ověření některých mých předpokladů o odlišném přístupu k volnému času u mladých křesťanů oproti nekřesťanům. Také chci poukázat na diecézní centra života mládeže, která již čtvrt století vychovávají mladou generaci. Přestože síť těchto center zachycuje skrze volnočasové aktivity několik tisíc neorganizovaných mladých lidí, není, až na několik výjimek, známá v odborné literatuře a zasluhuje hlubší poznání veřejností, zejména tou odbornou.

Pro své empirické šetření jsem si zvolila tyto hypotézy:

Hypotéza č. 1:

Domnívám se, že křesťanská mládež vyplňuje svůj volný čas aktivněji a plnohodnotněji než ti, co nemají křesťanské vyznání.

Hypotéza č. 2:

Mladí křesťané jsou spokojenější s vyplněním svého osobního volného času než mladí nekřesťané.

Hypotéza č. 3:

Křesťanská mládež má méně svého osobního volného času než mládež bez křesťanského vyznání.

A. TEORETICKÁ ČÁST

1 POJEM VOLNÝ ČAS

Pod pojmem volný čas se skrývají nejrůznější představy jednotlivých lidí. Jsou lidé, kteří si volný čas představují jako různé činnosti, záliby, pro jiné znamená nějakou věc či setkání s blízkou osobou.

Ve své práci mám na mysli volný čas jako čas dobrovolného rozhodování člověka o své činnosti a účasti na ní po splnění základních pracovních, studijních, společenských a individuálních povinností a potřeb.

1.1 Negativní a pozitivní pojetí volného času

Čas lze rozdělit na tři části:

1. **Produkční čas** – je doba věnovaná potřebné práci k zajištění nezbytných životních potřeb. Nemusí se krýt s dobou zaměstnání.
2. **Reprodukční čas** – doba potřebná k regeneraci a reprodukci sil (spánek, odpočinek, jídlo) a hygieně.
3. **Volný čas** – doba, s níž lze libovolně naložit.

Negativní pojetí chápe volný čas jako zbývající dobu celkového denního průběhu, která zůstala po studijně nebo pracovně podmíněném čase, povinnostech v domácnosti a uspokojení základních životních potřeb.

Naopak pozitivní pojetí volného času spočívá v přímo vyhrazeném čase k mnou svobodně zvolené činnosti. Je to doba, na kterou se člověk těší a cítí se jí naplněn.

Důležitým znakem volného času je to, že jsou to činnosti, které člověk nevykonává pod tlakem závazků z nutnosti zachování svého fyziologického či rodinného systému, ale že jsou to činnosti, které „mohu“, ale „nemusím“ vykonávat. Jedná se o časový prostor, který člověku umožňuje svobodnou volbu činností, kdy si člověk vybírá činnost nezávisle na společenských povinnostech, vykonává ji dobrovolně a tato činnost mu poskytuje uspokojení a příjemné zážitky.

1.2 Pohledy na volný čas

Na problematiku volného času se můžeme dívat z různých hledisek. Volný čas veškerý, který je mimo školu či práci a pak volný čas, který nám skutečně zbývá jen pro nás samé, kde již nemáme žádné povinnosti a uspokojování základních životních potřeb jako je spánek a přijímání potravy. Jsou ale činnosti, které nejsou tak jednoznačné. Ty ale patří spíše starším, patří sem například péče o děti, činnost ve společenských organizacích, studium při zaměstnání apod. Pro nás bude zajímavé pedagogické a psychologické hledisko, avšak ekonomické, politické, sociologické či zdravotní jsou pro nás neméně důležitá, protože s tím samozřejmě velmi úzce souvisí.

Z **pedagogického a psychologického** pohledu jsou zvláštnosti ve věku a individualitě každého. Pedagogické ovlivňování volného času by mělo podporovat aktivitu, poskytovat prostor pro jejich spontaneitu, uspokojovat potřeby nových dojmů, seberealizace, sociálních kontaktů, kladné citové odezvy, ale poskytovat i bezpečí a jistoty. Činnosti ve volném čase poskytují příležitost pro všestranný rozvoj osobnosti po stránce tělesné, duševní i sociální.

Ekonomické hledisko je důležité pro možnosti nabídky a poptávky výplně volného času. Závisí též na tom, kolik prostředků je společnost ochotna investovat do zařízení pro volný čas, zda a jakým způsobem se alespoň část nákladů vrátí. Nedílnou součástí ekonomického hlediska je, kolik finančních prostředků může a chce investovat konkrétní rodina. V souvislosti s tím chci zmínit také existenci zábavního průmyslu, který nám podbízí konzumaci svých produktů. Dnes se stal průmysl volného času velmi dobře prosperujícím odvětvím, který ale však často rezignuje na vzdělávací cíle a kultivaci osobnosti.

Z utváření mezilidských vztahů se můžeme podívat na **sociologický či sociálně psychologický** aspekt. Je vhodné sledovat, zda činnosti volného času pomáhají tyto vztahy podporovat a kultivovat. Proto o tom tolik přemýšlí po celé generace rodiče, pedagogové, psychologové i kriminalisté a v neposlední řadě sociologové a filozofové.

Politické hledisko zvažuje, jak a do jaké míry bude stát se svými orgány zasahovat do volného času obyvatelstva a jaká bude jeho politika mimoškolního vzdělávání.

Jak lze podporovat zdravý tělesný i duševní vývoj člověka sleduje **zdravotně** –

medicínský pohled. Jedná se především o uspořádání režimu dne, respektování křivky výkonnosti jedince, hygienu prostředí a duševního života.¹

1.3 Funkce volného času

Volný čas má pro každého člověka obrovský význam. Pomáhá obnovit pracovní schopnost buď odpočinkem nebo si v něm můžeme zvyšovat kvalifikaci, kulturně se rozvíjet a celkově obohacovat svou osobnost. To je z pozitivního hlediska, avšak přirozeně, jako téměř vše, má i své negativní stránky. Je to také čas, kdy člověku hrozí stagnace nebo činnost v antisociálně zaměřených skupinách.

Volný čas plní určité funkce. Mezi nejčastější patří funkce **rekreační, výchovná, socializační**. Dále např. funkce **kompenzační, vzdělávací, seberealizační či rozvoje osobnosti**.

Rekreační funkce nebo také funkce odpočinku, by měla nahradit úbytky fyzické i mentální energie a doplnit faktory, které při předchozí činnosti chyběly. Měla by tedy splňovat tyto podmínky: změna druhu práce a charakteru činnosti, změna pobytu a fyzického prostředí a změna společenského prostředí.²

Funkce **výchovná** je zároveň i funkcí formativní a uplatňuje se v každé aktivitě mládeže. Mladý člověk je formován neustále. Velký vliv na něj má interakce se společenským prostředím, styk s přírodou a přírodními vlivy. Formace ale může mít i negativní vliv, např. špatný kolektiv, rozpad rodiny. Ani výchova s dobrými úmysly nemusí mít kladný výsledek.

Výchovně vzdělávací zařízení pro volný čas mimo vyučování mohou plnit funkci **socializační** svou možností vyrovnávat rozdíly mezi nestejnými materiálními i psychologickými podmínkami v rodinách. Pomáhají tak zejména dětem z méně podnětného prostředí. Principem této funkce je utváření bohatých a žádoucích sociálních vztahů. Zvláště významnou sociální funkci plní zařízení pro mladší děti nebo ta, která dočasně či trvale nahrazují rodinu. Jsou jimi například mateřské školy, školní družiny, dětské domovy

¹ Pávková, J. a kol.: Pedagogika volného času. Praha. Portál, 1999, s. 17-19

² Vážanský, M. – Smékal, V.: Základy pedagogiky volného času. Brno. Paido, 1995, s. 26

a domovy mládeže.³

1.4 Trávení volného času

1.4.1 Rozdělení aktivit volného času

Aktivity volného času můžeme například rozdělit do těchto oblastí:⁴

- Manuální (technického typu, ruční práce)
- Fyzické (sport, jóga, turistika)
- Kulturně umělecké – receptivní (četba, návštěva divadla)
 - interpretační a tvořivé (hra na hudební nástroje, výtvarná či literární tvorba)
- Společenské – formální
 - neformální – v rámci rodiny x mimo rodinu
- Hry
- Pasivní odpočinek

Mladí lidé jsou – alespoň po určitou část svého vývoje – nadšeni pro sport, cestování, přírodu, rozhlas a televizi, masovou kulturu a zábavu ještě víc než jejich rodiče. Činnosti v tomto čase v nás mohou rozvinout hodnoty a postoje, vybavit znalostmi a dovednostmi, které nám mohou dát pocit větší jistoty, radosti a uspokojení v životě.

1.4.2 Aspekty ovlivňující trávení volného času

Každý tráví svůj volný čas jinak, avšak všichni jsme ovlivněni mnoha faktory, které si

³ Pávková, J. a kol.: Pedagogika volného času. Praha. Portál, 1999, s. 41

⁴ Veselá, J.: Základy sociologie volného času. Pardubice. Univerzita Pardubice, 1999, s. 26

často neuvědomujeme a které výrazně působí na způsob, kterým volný čas využíváme. Mezi tyto faktory bezpochyby patří pohlaví, věk, zdravotní stav, rodinný stav, vzdělání, povolání, místo bydliště, materiální zajištění jedince, ale také klimatické podmínky, ve kterých žijeme, roční období, pracovní či volný den, hodnotová orientace, rodinné klima a celková úroveň kultury člověka a společnosti. Existují však instituce a organizace, jejichž pracovní náplní je působit na mládež ve volném čase a naučit je volný čas racionálně využívat. Toto ovlivňování je záměrné, má vymezený cíl, je plánovité, většinou dlouhodobé, splňuje tedy požadavky, kterými lze vymezit výchovné působení.

1.4.3 Specifika trávení volného času

Způsob využívání volného času je jedním z důležitých ukazatelů životního stylu. Zvláště v současné době se ve využívání volného času vyskytuje mnoho problémů. Například v masmédiích obsah a úroveň pořadu ne vždy odpovídá morálním zásadám. Mladí lidé vzhledem ke své nedozrálosti často ještě nemají schopnost rozlišit kvalitu pořadu. Nepřehlédnutelným problémem jsou mladí lidé bez jakékoli hodnotnější a trvalejší zájmové činnosti. Často chybí pevná vůle nebo nastává rozpor mezi aktivním a pasivním trávením volného času. Člověk, který „nic nedělá“ a nudí se, se mnohem snáze stane členem party delikventů nebo začne užívat drogy než ten, kdo se věnuje zajímavé a hodnotné činnosti.⁵ Extrémem však může být i člověk jednostranně zaměřený nebo naopak člověk se značně širokými, avšak povrchními a nestálými zájmy. Také je podstatný rozdíl mezi přáním mladého člověka věnovat se určité zájmové činnosti a mezi její skutečnou realizací. Bohužel se objevují i jiné překážky typu nedostatku prostor pro určité aktivity, chybějící prostředky, zkušenosti, ale i nepochopení dospělých.

Prostředí, ve kterém děti a mládež tráví volný čas, je velmi různorodé. Základ – jako v mnoha případech – jistě klade rodina, případně dokonce dědičné faktory. Člověk však není pouhým pasivním produktem vlivu dědičnosti, prostředí a výchovy. Má možnost svojí individuální aktivitou vývoj usměrňovat a korigovat, rozvíjet pozitivní či potlačovat

⁵ Veselá, J.: Jak ve volném čase? Hradec Králové, Gaudemus 1997, s. 6

nežádoucí předpoklady a vlivy.

1.4.4 Podmínky a předpoklady trávení volného času

Jedním ze základních cílů pedagogiky volného času je naučit smysluplně a užitečně využívat volný čas, efektivně s ním disponovat a nesoustřeďovat se pouze na relaxační složku. Děti a mládež mají oproti dospělých větší sociální flexibilitu a dynamiku, protože ještě nejsou pevně zakotveni v systému sociálních rolí. Proto jejich spektrum zájmových aktivit se vyznačuje velkou zájmovou pluralitou. Později už nikdy není člověk schopen mít tolik zájmů. Naopak mnoho zájmů opouští a určitý zájem prohlubuje.

Podmínky a předpoklady pro trávení volného času si nemůže jedinec zcela vytvořit sám. Rozvoj volného času vyžaduje koordinované jednání vlád, nevládních a neziskových organizací, komerční sféry, vzdělávacích zařízení a masových médií. Školská politika také nepřímou zasahuje do volného času mládeže. Zda v rámci školské soustavy bude věnovat patřičnou pozornost zařízení pro ovlivňování volného času. Státní zainteresovanost o volný čas dětí a mládeže spočívá především v zakládání a ovlivňování zařízení pro volný čas, v pomoci organizacím již existujícím, vytvářením podmínek pro uspokojování spontánních aktivit dětí a mládeže mimo organizovanou činnost. Také ve vytváření postojů dospělých k aktivitám mládeže ve volném čase a v konstituování pedagogiky volného času a přípravy profesionálních i dobrovolných pedagogů pro tuto činnost.

Nesmíme opomenout stránku zdravého tělesného i duševního vývoje člověka. Proto je třeba uspořádat režim dne tak, aby byla respektována výkonnost jedince, hygiena prostředí i sociálních vztahů a duševního života. Správné využívání volného času se pozitivně projevuje na zdravotním stavu člověka.

1.5 Historie volného času v našich zemích

O historii volného času by se dalo polemizovat. Názory na vznik a využití volného času se u historiků značně liší. Osobně si však myslím, že volný čas měli lidé vždy, záviselo na prioritách. Zajisté v dobách, kdy lidé museli tvrdě pracovat, aby uživili sami sebe a své rodiny, bylo volného času málo, někdy dokonce téměř žádný. Svou roli se hrálo i roční

období. V létě, kdy bylo dlouho světlo, lidé pracovali na polích a starali se o dobytek, využívali všechnen čas k nutné práci. Zima s sebou přinášela krátký den a dlouhou noc a tudíž více k času k odpočinku, setkávání, povídání a zábavě.

Archeolog Z. Smetánka ve své knize *Legenda o Ostojovi* líčí život sedláka v raně středověkých Čechách⁶. Hrdina knihy, poddaný Ostoj, skutečně žil v první polovině dvanáctého století na Levém Hradci. Z nepřímých pramenů můžeme usuzovat, jak žil a jak asi vypadal jeho časový rozvrh dne. Podle etnografických zjištění po většinu roku, s výjimkou nedělí a svátků, Ostoj pracoval 14-16 hodin, vzhůru byl tak 18-20 hodin, to znamená, že v době největšího pracovního zatížení spal pouze 4-6 hodin. Teprve v zimě pracoval „jen“ 12 hodin, spal přibližně 8-10 hodin a mezi prací a spánkem se teprve v zimě objevila nevelká mezera 2-4 hodin „volného času“. V té době se ctily řada pohanských, později křesťanských svátků, které měly smysl v rituálním zajištění obživy a přežití.

Jestliže víme málo o čase práce a odpočinku dospělých, ještě méně potom víme o životě dětí v počátcích naší historie. Analogicky lze usuzovat, že i tehdy měly děti své hry. Stejně jako dnes tehdejší dospívající trávili část svého času ve skupinách, které hrály důležitou roli v socializaci jedince. Životní běh na vesnici se mohl ještě před dvěma sty lety podobat životu Ostojovu. Mnoho zajímavých údajů o způsobech trávení volného času je možné nalézt v beletrii. Růst volného času na úkor práce je jedním z hlavních rysů vývoje.

Již koncem 18. století, ale zejména v průběhu 19. a 20. století se stal volný čas významnou dimenzí každého člověka. Jistě ale nejprve ve vyšších vrstvách a ve městech. Lidé si brzy uvědomili, že je nutné zabezpečit volný čas dětí v době po vyučování. Tento vývoj nebyl hladký a přímočarý. Za občanských a zejména obou světových válek byl život dětí a mládeže deformován a ničen, zařízení, určená pro volný čas, byla likvidována. Naštěstí brzy po II. světové válce nastal na základě nových potřeb rychlý vývoj v podobě nových institucí a organizací.

Velké změny v oblasti nabídek trávení volného času evropské a především naší společnosti můžeme pozorovat zejména po roce 1989. Zanikla bipolarita a zintenzivnil se evropský integrační proces. 20. listopadu 1989 byla vydána Úmluva o právech dítěte. Uvolnila se jednotná státní ideologie, a odstranila tak vztahy hierarchické závislosti mezi

⁶ Pávková, J.a kol.: *Pedagogika volného času*. Praha, Portál 1999, s.20

zařízeními různého územního dosahu. Zachovaly se však současné domy dětí a mládeže, jež byly pozitivně hodnoceny i ze stran západoevropských pedagogů. Koncepce i praxe výchovných zařízení v jednotlivých částech Evropy se díky otevření hranic začaly sblížovat. Přesto brzy jednotlivé země včetně naší si musely své koncepty dotvářet samy dle vlastních podmínek, vzájemně se učit od druhých a předávat si své zkušenosti.⁷

⁷ Spousta, V.: Teoretické základy výchovy ve volném čase. Brno. Masarykova univerzita, 1994

2 VOLNÝ ČAS DĚTÍ A MLÁDEŽE

„Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznávají právo dítěte na odpočinek a volný čas, na účast ve hře a oddechové činnosti odpovídající jeho věku, jakož i na svobodnou účast v kulturním životě a umělecké činnosti.“⁸

Děti a mládež mají právo na volný čas a nějakým způsobem ho využívají. Jejich volný čas je specifický, neboť prožívají období důležité pro celý jejich další život. Měl by přispívat k nabývání nových zkušeností, k vytváření vlastních názorů, postojů a hodnot, měly by se v něm realizovat sociální kontakty. Podle kvality činností, kterými mladý člověk naplní svůj volný čas, se odvíjí do velké míry i kvalita celého života.

Volný čas mladého člověka je, jak už jsem zmiňovala, v mnoha skutečnostech odlišný od volného času dospělého. Rozvoj obecných i specifických schopností, ale i potlačení rozvoje negativních sociálních a patologických rysů závisí na náplni volného času mládeže. Při aktivitách ve volném čase se rozvíjí talent, naplňují se potřeby a zájmy. Význam volného času a jeho využití výrazně stoupá, a proto je kladen důraz na jeho hodnotné prožívání a zabezpečení kvalitního trávení volného času dětí mládeže. Vyplatí se do něho investovat jisté prostředky. Nehledě na to, že kvalitní vyplnění volného času má jistě nemalý význam jak pro jednodušší průběh puberty, tak pro celkový rozvoj osobnosti.

2.1 Volný čas jako hodnota

Hodnotou se člověku stává to, po čem touží, co si přeje, oč usiluje a dostane to většinou až po náročném odříkání. Čím víc jsme ochotni pro ni obětovat, čím více námahy a odříkání nás stojí, tím více si jí zpravidla vážíme. Jsou hodnoty, kterých si nevážíme, protože jsme je získali příliš snadno a bez zásluhy. Také jsou hodnoty, které si ani neuvědomujeme, dokud nejsou ohroženy nebo přímo ztraceny. Proto volný čas má pro každého jinou hodnotu.

⁸ Úmluva o právech dítěte. Ostrava: ARIES, 1993, s. 38

Střídání činnosti a odpočinku odpovídá biologickému rytmu. V historii měli volný čas převážně lidé z vyšších vrstev, kteří nebyli přímo spjati s výrobní prací. V tomto čase bylo elitě umožněno rozvíjet kulturně bohatý a náročný životní styl, což trvalo po celá staletí. Naopak pracující lidé měli volného času nepoměrně méně a možnosti, jak svůj čas vyplnit, byly determinovány normami, tradicemi a zvyklostmi platnými v jejich společenských sférách. Například pro křesťany byly silné Boží zákony – třetí z Desatera Božích přikázání: "Pomni na den sváteční (ve St. Zákoně sobotní), abys jej světil."

V dějinách kultury má rozvíjení ducha a intelektu jako náplň volného času převahu. Intelektuální činnost se stala výsadou vyšší vrstvy lidí. Vzdělávání ducha začalo být oceňováno nejen pro svůj vlastní specifický přínos lidské společnosti, ale i jako známka vyšší lidské důstojnosti. Pravděpodobně od té doby vznikal sklon chápat volný čas jako hodnotu. Důkazů a svědectví je plno, například starořecké slovo „scholazein“ znamenalo původně „mít volnou chvíli, zahálet“. Samozřejmě ale ani staří Řekové nechtěli mařit čas nějakým "lelkováním", vysvětlili slovo „scholazein“ jako „mít čas pro něco, věnovat se něčemu“. To ale ještě bylo málo, proto dnes toto slovo znamená „poučovat, přednášet“. A časem, krok za krokem, se pojem volného času proměňoval z utopistické představy na skutečnost a společensko – historický fakt. Proměnu způsobila postupující industrializace, mechanizace práce, striktní oddělení pracovní doby od ostatního dne a zkrácení pracovní doby. Zajímavé je, že právě v boji o zkrácení pracovní doby na osm hodin projeví někteří diskutéři strach o morálku lidu. Naštěstí se ale tak nestalo, lidé byli rádi, že se mohou vzdělávat a tak postupně vznikaly nové a vyšší školy.

2.2 Hodnotová orientace a životní styl

Velký vliv na vyplnění volného času má rodina. Je-li absence pozitivních sociálních vazeb, nedostatku citu či pocitu, že se o dítě nikdo nezajímá, nemůžeme se divit, že takový člověk často hledá a nalézá seberealizaci v sociálně závadném prostředí. Jedním ze silně působících sociálních vlivů jsou též hromadné sdělovací prostředky a to zvláště televize, u které děti tráví příliš mnoho času, vidí plno agrese a násilí. I zde musíme hledat příčinu v nedostatečném nebo nevhodném pedagogickém vedení.

Životní způsob a volný čas mladého člověka je redukcí aktivit z dětství. Podle způsobu využívání volného času vidíme určitý životní styl daného jedince. Zahrnuje hodnotovou

orientaci člověka, projevuje se v jeho chování i ve způsobu využívání a ovlivňování materiálních i sociálních životních podmínek. Každý člověk má svůj individuální systém hodnot, který se utváří vlivem životních podmínek a aktivitou jedince. Hodnotová orientace člověka opět závisí na každém podle míry aktivity a toho, kolik úsilí je ochoten a schopen vynaložit pro splnění svých plánů a tužeb. Důležitým ukazatelem životního stylu jsou i sociální interakce, vztahy s lidmi okolo nás. Z hlediska volného času je významné, s kým, v jaké společnosti ho převážně prožíváme. Někteří lidé dávají přednost samotě, jiní tráví volný čas nejraději v malé přátelské skupině, další potřebují rušnější společenský život.

Zejména v období adolescence se stávají vrstevnické skupiny díky své dynamice unikátním a nezastupitelným výchovným činitelem. Tyto skupiny, ať už existují uvnitř nějaké instituce, nebo vznikají zcela spontánně, jsou často nositeli určité zvláštní subkultury nebo dokonce kontrakultury. Příslušnost k takovéto skupině může rozhodujícím způsobem určovat náplň volného času jedince. Některé skupiny představují rizikové prostředí spojené s řadou jevů sociální patologie (extrémistické skupiny, delikventní a drogová subkultura, některé sekty apod.), ale obecně členství ve vrstevnické skupině je důležitým faktorem zdravého vývoje jedince.

Volný čas je nesmírná hodnota. Ne však sama o sobě a sama pro sebe, ale jako neomezená možnost člověka vrátit se k sobě samému, k svému autentickému plnému životu, přemýšlet o hodnotách a uvědomovat si jejich ohrožení. Už před 100 lety žasl jeden mexický spisovatel (V. S. Alvarez) nad životním stylem Evropy. Říkal: „Jsou to vymoženosti městského a soukromého pohodlí, levné a četné zábavy, střetávání a rozpornost teorií, neuvěřitelný počet knih, železnic, telegrafních linek, nechť ke všemu, čeho už bylo použito a touha zkusit něco zcela nového přivodily jisté přesycení, degeneraci, neurózu, nezměrné množství hysterie a mnoho druhů bláznovství, mezi něž patří i bláznovství hudební, literární a jiné...“ Co by řekl náš kritik dnes, kdy všechny jím uváděné fenomény svůj rozsah mnohonásobně zvětšily? V posledních několika desetiletích se stal z volného času velký problém duše i ducha. Jak nakládat s volným časem se v budoucnosti budeme učit stejně jako vykonávat profesi. Získávat a cvičit kompetence pro volný čas bude patřit především k úkolům školy.

2.3 Volný čas v různých věkových skupinách

Děti různých věkových kategorií by měly mít odlišnou náplň volného času. V **předškolním věku** se rozšiřuje oblast sociálních zážitků mimo úzký rámec rodiny a zahrnuje řadu cizích lidí. Předškolní dítě má svůj čas plně organizován, měl by být rozdělen jak na zábavu, tak na odpočinek. Hra má pro dítě nesmírný význam pro všestranný rozvoj osobnosti. Dítě si hrou prohlubuje a upevňuje poznatky, které získalo na základě vnímání a pozorování okolního světa. Rozvíjí se řeč a tím i myšlení, přání, city. Značný vliv má hra na morální vývoj dítěte, kdy je v kontaktu s jinými dětmi a získává si tak k nim vztah. Díky dodržování pravidel se pěstují charakterové vlastnosti, které jsou předpokladem mravního jednání a chování. Neopomenutelnou roli též zastupuje hra v tělesném a citovém vývoji dítěte.

Teprve při vstupu do školy se naskytuje volný čas proti povinnostem. Zvláště na **1. stupni** základní školy bývá tento čas hodně rozsáhlý, ale jeho organizace a náplň bývá ještě většinou zajišťována dospělými. Organizace volného času je velmi náročnou činností a dítě, které je v této době ponecháno rozhodování samo, může tento čas trávit nejen neproduktivně, ale přímo škodlivě. Proto dohled dospělých nad organizací a náplní volného času mladších školáků je velmi nutný. Zde jen musíme dát pozor na to, abychom dítěti nezaplňovali všechnu volný čas a neomezovali jeho přirozený vývoj. Dítěti nejen že se aktivity ve volném čase pak stanou nechtěnou povinností, ale také přispívají ke zvyšování jeho fyzického a psychického zatížení. Hra ve školním věku je významným činitelem duševní hygieny.⁹

Nového významu začíná nabývat volný čas v dospívání přibližně po **10. roce** jedince, kdy se mladší školák dostává do období pubescence. Je to věk, který přináší mnoho výchovných problémů. Dochází ke kvalitativně novému sebeuvědomování, hledání vlastní identity, která je spojena se snahou o samostatnost a s touhou rozhodovat sám o sobě. Právě volný čas pubescenta, zejména jeho náplň, ukazuje na aktuální tendence v jeho osobnosti, přímo vyjadřuje jeho zájmovou a hodnotovou orientaci. Nenechá si už radit či jiným způsobem organizovat svůj volný čas, aktivity nucené dospělými ho zpravidla demotivují.

⁹ Spousta, V.: Teoretické základy výchovy ve volném čase. Brno. Masarykova univerzita, 1994, s. 31-32

Přednost v tomto věku mladí školáci dávají hrám kolektivním, konstruktivním, vědeckým či jinak složitějším a technickým zájmům. Sportu nevyjímaje.

Ještě taktněji musí být péče dospělých o využívání volného času prováděna u **adolescentů** (ve věku přibližně od 15. – 21. let). V tomto věku totiž výchova přechází do sebevýchovy. Mladý člověk začíná být plně právně odpovědný, tudíž i za to, jak tráví svůj volný čas, jakou si volí zábavu, jak umí odpočívat a jak se rozvíjí jeho osobnost. V pozdějším věku už nabývá problematika volného času na individuálnosti, je hodně ovlivněna osobností jedince a společensko – ekonomickou situací. Hra již nemá hodnotu biologickou, ale plní funkci kulturní a sociální. Sportovní a pohybové aktivity jsou často na vysoké úrovni a mají jasně vymezená pravidla.¹⁰

„Volný čas dětí se liší od volného času dospělých tím, že v něm probíhá vývoj všech stránek osobnosti.“¹¹

V obdobích sociální ontogeneze se utváří hodnotový systém mladého člověka a hledá způsob jeho promítnutí do reálného každodenního života. Děti napodobují své rodiče, ve značné míře přebírají jejich životní styl, a tedy i způsob trávení volného času. Neplatí to vždy a bez výhrad. Vztahy mezi rodiči a dětmi jsou složité, komplikované a proměnlivé. Vliv rodiny, rodičů, sourozenců i dalších příbuzných je však obrovský a v každém případě velmi silně a trvale člověka ovlivňuje. Rodiny se od sebe svým životním stylem i způsobem využívání volného času odlišují. Proto je jedním z významných hledisek při výběru životního partnera i posuzování jeho vztahu k volnému času, zvláště jeho zájmů. Nedostatek osobních kvalitních zájmů je nutno chápat jako závažný negativní osobnostní rys. Kvalitní osobní záliby člověka jsou velkou celoživotní oporou. Existují období, kdy se to projevuje zvláště výrazně, např. mateřská dovolená, odchod dospělých dětí z rodiny, odchod do důchodu, ztráta zaměstnání, ztráta životního partnera, nemoc apod.

K nejintenzivnějším hodnotovým proměnám dochází u mladé generace a zvláště v sociálních vrstvách s nejvyšším životním standardem. Může to být způsobené několika faktory. Ztrácí-li jedinec životní perspektivu, ztrácí obvykle i ochotu k introspekci své situace.

¹⁰ Veselá, J.: Jak ve volném čase? Hradec Králové. Gaudeamus, 1997, s. 11 - 14

¹¹ citace: Veselá, J.: tamtéž, s. 9

Často se pak stává pasivním, omezuje sociální kontakty, snižuje se mu vědomí povinnosti až ztratí hodnotu povinnosti úplně a má pak velmi nízkou úroveň rozvoje vlastní osobnosti. Jedinec bez schopnosti přizpůsobit se změněné hierarchii hodnot se častěji dostává do konfliktu s okolím, protože přeceňuje význam osobního rozvoje a nedoceňuje význam svých povinností vůči společnosti. Příznačná pro tento typ je snaha emancipovat se z vlivu autorit, všude se silně prosazovat. Myšlení a chování jedinců inklinujících k tomuto typu je iniciováno touhou po změně, napětí a prožitku dobrodružství, které společně mají pomoci saturovat jejich emocionální a hedonistické potřeby a dosáhnout tak pocitu individuální volnosti a blaženosti. Pak jsou lidé přesně opační, a to ti, kteří akceptují své povinnosti bez výhrad, protože jsou pro ně velkou hodnotou, ale vůbec nedávají důraz na význam seberealizace. Ke svým povinnostem přistupují se zvýšeným úsilím o kompetentní řízení a dosažení sociální jistoty, vyznávají pořádek a konvence. Jsou zdrženliví, nápadně přizpůsobiví, poddajní a vcelku spokojení. Disponují vysokou schopností sebeovládací a seberegulační. Vyšší výkon podávají jen za odplatu.

2.4 Zabezpečení volného času

Volný čas dětí a mládeže nemůže být ponechán náhodnému využití. U dětí a mládeže je z výchovného hlediska žádoucí pedagogické ovlivňování volného času. Potřebují nenásilné vedení, které jim pomůže v orientaci ve všech oblastech zájmové činnosti. Míra ovlivňování je však dle věku, mentální a sociální vyspělosti, charakteru rodiny různě intenzivní. Volný čas je dán nejen přírodními a společenskými podmínkami, ale i zásahy dospělých do způsobu jeho prožívání.

Jak jsem se již zmiňovala, rodina má největší podíl na prožívání volného času zvláště u dětí. Na rodičích záleží, jaké zájmové kroužky dítě navštěvuje a kolik finančních prostředků poskytnou. Vhodné je, aby i doma dítě dělalo nejrůznější činnosti, navíc společně strávený čas ho formuje. V tomto je role rodiny nezastupitelná. Částečně ji kompenzuje škola a další výchovná zařízení.

VÝCHOVNÁ ZAŘÍZENÍ PRO VOLNÝ ČAS DĚTÍ A MLÁDEŽE:¹²

- 1) Školní družiny (1.-5. třída ZŠ), školní kluby (6.-9. třída ZŠ)
- 2) Střediska pro volný čas dětí a mládeže – Domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností
- 3) Domovy mládeže – pro studenty středních škol, zajišťují kvalifikovanou výchovu, ubytování a stravu
- 4) Zařízení preventivně výchovné, ústavní a náhradní péče – dětské domovy, zvláštní školy internátní, diagnostické ústavy
- 5) Další subjekty pracující s dětmi a mládeží
 - a) sdružení dětí a mládeže – Junák, Pionýr, Česká tábornická unie, Duha, Hnutí Brontosaurus, Ymca
 - b) občanská sdružení – Sokol, Junák, Orel, organizace církví – diecézní centra pro mládež a diecézní centra života mládeže, Salesiánské hnutí
 - c) základní umělecké školy a jazykové školy

¹² Pávková, J. a kol.: Pedagogika volného času. Praha, Portál 1999, s.117

3 DIECÉZNÍ CENTRA PRO MLÁDEŽ A DIECÉZNÍ CENTRA ŽIVOTA MLÁDEŽE

3.1 Podstata a smysl těchto center

Diecézní centra pro mládež se začala budovat na základě přání biskupů nabídnout mladým lidem domov. Inspiroval je život na jedné faře v Jizerských horách, kde takový domov začal spontánně vznikat (o tom viz dále). V současné době je domů – center takto fungujících - osm. Diecézní centra pro mládež (dále jen DCM) a diecézní centra života mládeže (dále jen DCŽM) jsou biskupem pověřena k pastorační práci mládeže v rámci diecéze. Do těchto diecézních center může přijít kdokoli a kdykoli, z jakékoli diecéze či státu, může být i bez vyznání nebo jiného vyznání. Rozdíl mezi DCM a DCŽM tkví v samotné povaze těchto nástrojů. Úlohou DCM je především administrativní a praktické zajištění aktivit pro mládež v územním rámci diecéze. Naproti tomu DCŽM představuje dům s realizačním týmem, který je připravený 24 hodin denně přijmout mladé lidi a vytvářet s nimi program dlouhodobého charakteru.

Každé DCŽM má širokou škálu nabídek a možností ve volném čase dětí a mládeže. Mnoho aktivit je podobných téměř ve všech centrech. Některé činnosti jsou více či méně specifické, determinované místními podmínkami klimatickými, rozvojovými nebo kvantitou obyvatelstva a věkem mladých lidí či dětí. Podíl mají i finanční možnosti. Největším vkladem jsou členové realizačního týmu pod vedením zkušeného kněze. Členům týmu se obecně přezdívá „týmáci“. Jsou to věřící mladí lidé starší 18ti let, kteří se dobrovolně rozhodli věnovat rok či více svého života Bohu, dětem a mladým lidem. Snaží se žít život podle evangelia a tím oslovit mladé lidi, kteří přicházejí. Připravují pro ně program, učí místní děti náboženství a sami se zdokonalují po všech osobnostních stránkách (vaří, perou, uklízí, starají se o chod domu i v případě, že do centra přijede velké množství lidí). Jejich úkolem je přijmout každého, kdo přijde; znají proto cenu osobních vztahů. Je obdivuhodné, že takto mladí lidé jsou schopni zajistit stravu, úklid, program a administrativu, zkrátka chod celého centra.

DCM a DCŽM svou strukturou patří do organismu Sekce pro mládež České biskupské konference. Biskupové centra navštěvují a podle svých možností jim v různých směrech pomáhají.

3.2 Vznik DCM a DCŽM

Jako první vzniklo Interdiecézní centrum života mládeže **Křížovatka** v Příchovicích v Jizerských horách po zkušenosti žití evangelia mladého kněze Miroslava Šimáčka, který sem byl přeložen v roce 1978. Začalo za ním jezdit tolik mladých lidí, že se po 13 letech musela fara rozšířit a přistavit další budovu. Rok na to se začalo reálně uvažovat o založení dalšího takového domu. Zvláště biskupům se tato myšlenka velmi zalíbila a tento projekt podpořili. Vzniká tak Diecézní centrum života mládeže **Nazaret** v pražské diecézi, následuje **Vesmír** v Orlických horách v královéhradecké diecézi, **Přístav** a **Archa** v olomoucké arcidiecézi, **Osová Bítýška** v brněnské diecézi, **Ktiš** v diecézi českobudějovické a **Stará Ves nad Ondřejnicí**.

Domy, které se většinou nacházejí uprostřed přírody, nabízejí i fyzický odpočinek, oduševňující kontakt s přírodou, ticho. Dobrovolným programem na centrech jsou i výlety a túry po rozmanitém okolí, často skalách a údolích, na památná a poutní místa. Mladí lidé si tak hledají vztah k přírodě, stávají se vnímavější a vytvářejí si úctu k životu a prostředí vůbec.

Diecézní centra života mládeže jsou místa, kde se setkává velké množství lidí různě odlišných, avšak všichni se tam cítí dobře. Sami účastníci říkají, že jsou to místa radosti, konverzí, objevení sama sebe, svého povolání, radosti z víry, nalezení zodpovědnosti za svůj život, za církev, za svět. Často se sem lidé vrací, buď pravidelně nebo i po několika letech, vznikají tu hluboká přátelství, leckdy na celý život a nejedni manželé se seznámili právě na těchto místech.

3.3 Aktivity center

Nabídky a možnosti aktivit center pro mládež jsou široké a rozmanité, někdy rozdělené pro různé věkové skupiny. Nejvíce aktivit je pro mládež kolem 16 až 24 let. Někdy se vytváří i speciální programy pro děti nebo organizované skupiny mládeže – například pro místní děti, rodiny s dětmi, školy či tábory. Dále uvádím nabídku aktivit v Arcidiecézním centru života mládeže „Nazaret“ v Praze.

Akce pořádané v roce 2008/2009

- **KURZ ANIMÁTORŮ 2008 – 2009**

Dvouletý kurz je především pro věřící mladé lidi mezi 16 až 24 lety, kteří se podílejí na vedení společenství, i když třeba jen okrajově nebo těm, kteří se na podobnou práci připravují a všem, kdo se aktivně chtějí podílet na životě církve. V rámci kurzu lze získat osvědčení umožňující vedení táborů pro děti a mládež. Součástí kurzu jsou tématické semináře a cvičení z oblastí teologie, pedagogiky, psychologie i praktické ukázky her, animace, liturgie atd.

- **SOUSTŘEDĚNÍ ANIMÁTORŮ**

Pro všechny účastníky kurzu nabídka letního soustředění.

- **ŠKOLA PARTNERSTVÍ**

Pro mladé lidi od 16 let, pro páry i pro ty, kdo s nikým nechodí nebo pro ty, kteří hledají svou životní cestu. Škola partnerství zahrnuje pět víkendových setkání. Přednášejí přímo manželské páry, lidé zasvěcení, lékaři, psychologové a další. Příklady témat: navazování vztahu, teorie lásky a zamilovanosti, komunikace mezi partnery, přitažlivost a atraktivita, psychologické rozdíly mezi mužem a ženou, řešení konfliktů – krize vztahu - rozchody, otázka povolání k manželství, sexuální život partnerů, antikoncepce a plánování dětí, rodina versus kariéra, atd.

- **NEDĚLE S TÉMATEM**

Vždy první neděle v měsíci jsou přednášky na nejrůznější aktuální témata jako např. homosexualita, celibát, umělé oplodnění a klonování

- **VEČERY VE STŘEDU**

Za kulturou je možné se vydat každou třetí středu v měsíci do areálu františkánského kláštera Panny Marie Sněžné na Jungmannově náměstí. Vždy je připravena adorace a následně kulturní program, diskuze se zajímavými hosty, přednášky či promítání z nejrůznějších koutů světa, hodnotný film či se můžete jít občerstvit do klubu, popřípadě popovídat s knězem apod.

- **VÍKENDOVKY V NAZARETĚ**

Každé dva měsíce probíhají v Nazaretě tématické víkendovky "K jádru věci". Jsou zaměřeny převážně pro 12 – 16ti leté a diskutuje se v nich na aktuální témata s odborníky a taky samozřejmě s vrstevníky.

Témata na letošní rok:

Hudební žánry Punk, rock, folk, jazz, metal. Co posloucháš? Jaký má na nás vliv hudba? Je důležité si v hudbě vybírat? Jsou v hudbě důležitá i slova? Existuje hudba, kterou je lépe neposlouchat?

Kde je problém? Jsou problémem rodiče, nebo mám problémy s rodiči? Jak vyjít se sourozenci? Jak vůbec přežít s někým, kdo mi nerozumí? Odpovědí může být nejen přednáška, ale i třeba divadlo...

Láska versus sobectví - proč se nám určité věci zakazují? Je pravda, že sobectví vede k potratům, antikoncepci a samotě? Je přirozené plánování rodičovství jen metoda nebo i přístup k životu, který se učíme už od dětství? Jaký smysl má půst?

Hele, to ti musím říct... Slovy se dají vyjádřit ty nejkrásnější věci. Slovy se ale může také hodně zničit. Klepy, drby,... - jsou vždy špatné?

- **POŠUMAVSKÉ PUTOVÁNÍ**

Pro všechnu mládež jezdící i nejezdící na toto centrum připravený týden letních prázdnin putování po Šumavě. Zažije se krása a síla společenství, poznání nových kamarádů, hlubší navázání vztahu s Bohem nejen díky přírodě.

- **SPOLEČENSTVÍ V NAZARETĚ**

Do DCM může přijít každý, koho téma zajímá nebo jen chce pobýt mezi prima lidmi.

4.11.2008 - Slavnosti čokolády

18.11.2008 - Hodina bibliodramatu (vstoupit do Bible akcí)

2.12.2008 - Na stopě proroků: tvořivý večer, kontemplativní noc a ráno roráty.

6.1.2009 - Tři králové v Nazaretě

3.2.2009 - Hodina bibliodramatu

3.3.2009 - Zahájení kurzu bibliodramatu

- **VII. NAZARETSKÝ MINIPLES**

Již tradičně se každou taneční sezónu pořádá v Nazaretě „miniples“. Může přijít každý, kdo má rád dobrou zábavu a tanec. Vždy návštěvníky čeká půlnoční překvapení, soutěž, tombola, předtančení, výborná atmosféra a mnoho dalšího...

- **HUDEBNÍ FESTIVAL VOX 008**

Každým rokem se pořádá benefiční festival křesťanské hudby VOX. Snaží se navázat na tradici festivalu Vox clamantis, na kterém v 90. letech hrálo hodně kvalitních skupin různých žánrů a též navazuje na festival Tání. Tato hudba by měla člověku přinášet radost z víry a vyjadřovat svobodu projevu v církvi v širokém žánru – od folku až po rock.

Na festivalu vystoupí skupiny Oboroh, Noi, Veselá Zubatá, Českéj chleba, Vockap, Alešanka, Michael, Maranatha a exkluzivní zahraniční host, slovenská kapela Tretí deň.

- **XXVIII. REPREZENTAČNÍ PLES ADCM**

Jako každoročně v sále SOU v Praze 5 – Hrdlořezích bude reprezentační ples mládeže. Kdo má rád dobrou zábavu a tanec, přijde si na své. Nebude chybět ani předtančení, bohatá

tombola a půlnoční překvapení.

- **ARCIDIECÉZNÍ SETKÁNÍ MLÁDEŽE**

Diecézní setkání mládeže se koná každým rokem vždy v sobotu týden před Velikonocemi, Je to setkání s diecézními biskupy, v Praze i s Otcem kardinálem. Děje se tak v každé diecézi a na setkání je velmi pestrý program přednášek, scének, nechybí ani kapela, která dnem doprovází, katecheze biskupů, sportovní odpoledne, mše svatá a koncert.

- **DIECÉZNÍ VOLONTARIÁT**

Volontéři jsou lidé, kteří dobrovolně a zadarmo dělají něco pro druhé, v církvi pomáhají ve farnostech a aby měli odborné vedení, vzdělání a supervize, dělá se rok předtím přípravný kurz, který zahrnuje několik vzdělávacích víkendů. Poté se rozdělí do farností v celé republice a rok či více tam stráví s knězem a mladými, pro které připravují volnočasové nabídky.

- **SILVESTR V NAZARETĚ**

Kdo chce prožít Silvestr jak má být a ve společenství příjemných lidí, necht' se vydá do Nazareta. Bude se společně děkovat Bohu za uplynulý rok a prosit o pomoc do roku, který přichází. Nebude chybět ani zábavný program. Také je možnost posezení u krbu a přátelské atmosféry.

ADCŽM Nazaret, podobně jako ostatní centra života mládeže, má své občanské sdružení Pyramida, které tyto aktivity podporuje.

B. PRAKTICKÁ ČÁST

4 INTERDIECÉZNÍ CENTRUM KŘIŽOVATKA

Následující kapitolu, týkající se popisu Interdiecézního centra života mládeže Křižovatka v Příchovicích, jsem zařadila do praktické části, protože toto téma zatím nebylo vědecky zpracováno. Ve své práci tedy vycházím ze své výzkumné činnosti a z dlouhodobého pozorování a zkušeností.

Interdiecézní centrum života mládeže Křižovatka Příchovice je místem, kde se setkává velké množství lidí odlišných národností, kultur a náboženství. Je to nízkoprahové zařízení, které umožňuje příchod každému člověku bez rozdílu vyznání, věku či pohlaví. Jediné, co je „vstupenkou“ do tohoto domu, je láska. Láska k bližním je důležitá pro soužití lidí a právě proto sem jezdí tolik mladých lidí a cítí se tu jako doma. A právě tato síla přitahuje další lidi učít se mít rád, a to bez jakéhokoli rozdílu a bez podmínek.

Finanční příspěvek za pobyt není povinná taxa, ale dobrovolná částka, kterou člověk chce a především může přispět na chod centra.

Zdejší život, život zakladatele kněze Mirka Šimáčka, byl silně inspirován jedním z křesťanských hnutí - Hnutím Fokoláre¹³, které se snaží uvádět slovo Boží (Písmo svaté = evangelium) do praktického života. Název Křižovatka centrum dostalo od zakladatelky tohoto Hnutí. Má vystihovat místo, kde se všichni setkávají. Občas je to i za cenu určitých „křížů“ ze strany celého týmu. I to „Křižovatka“ symbolizuje.

Základní a nejdůležitější je zde společenství lidí - společenství, kde se člověk cítí přijímaný takový, jaký je, společenství, ve kterém může působit Bůh. Je vždy trochu jiné podle toho, kdo přijede a kolik je ochoten „dát ze svého“ pro druhé, tzn. být otevřený druhým, přijímat je, zapojit se do programu.

Centra často navštěvují i mladí z jiných zemí, například Poláci, Slováci, občas Němci, popř. Italové. Mezi vzácné návštěvy patří např. Mons. Renato Boccardo a Mons. Kohn - zodpovědní za Sekci pro mládež při papežské radě pro laiky. Dle jejich slov se jedná o ojedinělou skutečnost, která je specifická svojí stálou připraveností přijmout mladé lidi.

¹³ Fokoláre (= rodinný krb) je jedním z církevních hnutí, které vzniklo ze života jedné mladé dívky, která se za 2. světové války snažila žít dle evangelia a pomáhala nemohoucím a chudým. Přidali se k ní i další mladí lidé, až postupně vzniklo Hnutí Fokoláre.

Ojedinelá je i zkušenost týmové práce mladých s knězem. Rovněž se sem rádi vrací diecézní biskupové a pan kardinál Vlk.

4.1 Historie a současnost Křižovatky

Toto diecézní centrum života mládeže vzniklo velmi netradičním způsobem. Nebyl to předem dlouhodobě a dobře plánovaný projekt, podle kterého by se centrum vybuďovalo, ale vzniklo naprosto neplánovaně a nečekaně, z náročného života dobrých lidí. První, "matka" všech center, je právě toto centrum - Křižovatka, které vzniklo za doby komunistické, když státní policie poslala za trest jednoho mladého kněze do malé horské vesnice blízko hranic, do farnosti, kde lidé do kostela nechodili. Bylo to z důvodu, aby nemohl působit na mladé lidi, kteří si teprve utváří hodnoty. Pro P. Mirka to bylo velmi těžké období, které trávil modlitbami a doufal, že se situace změní. Protože měl řadu mladých přátel, třeba z míst, kde dříve jako kněz působil, občas někteří z nich přijeli. Vše muselo být tajné a nenápadné. Státní bezpečnost měla vše pod kontrolou. Během krátkého času stále přicházeli noví a noví lidé. Vše bylo přísné, Příchovice byly daleko, ale přesto sem jezdilo stále více lidí. Brzy se vytvořilo společenství lidí, kde vládla dobrá atmosféra a lidé se sem rádi vraceli. Otec Šimáček se rozhodl mít všechny příchozí rád, plně se jim věnovat a žít tu pro ně. Lidé, kteří tu byli, se rádi vraceli a mluvili o tom i dále, a tak se tento život šířil mezi lidmi velmi rychle, aniž by je někdo zval. To ani nebylo možné, telefon i korespondence byly ostře sledovány a jen tak pro zajímavost, když se na faru telefonicky ohlašoval příjezd mladých lidí, bylo tajnou dohodou, že místo počtu lidí se třeba říkal počet vajec, pneumatik apod.

Když vše takhle vzkvétalo a společenství mladých lidí se pravidelně rozrůstalo, bylo jasné, že se budou muset přizpůsobit podmínky pro dlouhodobější pobývání a zároveň se vytvářel program dne, který napomáhal společnému trávení času. Bylo to obohacující pro všechny. Setkávaly se tu skupiny různých věkových kategorií, nejvíce však bylo mladých lidí od puberty až po studenty vysokých škol.

DCŽM Křižovatka leží v malé horské vesničce, kam se těžko dopravuje "jen na chvíli" a mladí lidé sem jezdívají většinou na víc dní. Proto se zde téměř výlučně nenabízí krátkodobé aktivity jako na diecézních centrech pro mládež, které sídlí ve městech a jsou lehce dostupné. Mladí lidé sem mohou přijet za Bohem, za společenstvím, za sportem...

Probíhá zde také pravidelná příprava na svátost biřmování, je tu možnost přípravy na

svátost křtu, manželství... Nejvíce příležitostí setkat se s mladými lidmi, učit se od nich a s nimi, navazovat nová přátelství, je během kterýchkoli prázdnin, kdy sem jezdí mládež z celé republiky a i Slovenska. Na Silvestr a Velikonoce tu bývá mladých lidí kolem 170 – 230, během jarních, podzimních či letních prázdnin vždy tak 80 – 150 mladých každý den. Výhodou takto položeného centra pro mládež je pobyt ve volné přírodě, tudíž spousta aktivit, které se ve městě provozovat nedají. Je zde široké rozpětí sportovního vyžití nejen jako fotbalu, volejbalu, floorbalu, ale i výletů do krásné přírody, zimních radovánek na sněhu (lyžování, běžkování, sáňkování, stavění tobogánů, sněhových bitek) a letních i zimních nočních bojovek, koupání v řece, her na loukách a v lesích, táboráků a plno dalších.

4.2 Program v centru

Den začíná písničkou nejlépe s kytarou či jiným hudebním nástrojem, v půl deváté je společná snídaně zahájena opět písničkou a modlitbou a po té následuje slovo na den.

“Slovo na den” je chvíle, kdy kněz či někdo, koho kněz požádal, si předem připraví větu z evangelia a několika slovy, popř. zkušenostmi ji přiblíží ostatním. Účelem “slova na den” je zapalovat srdce mladých lidí Božím slovem a uvést je do praktického života. Na závěr se nechá krátká chvíle ticha, napsaná věta se položí na viditelné místo a jde se “do práce”. Večer pak kdo chce, může se podělit o svou zkušenost žité věty během dne. Pro příklad uvádím některé věty: “miluj svého bližního jako sám sebe”, “cokoli jste učinili pro mého z nejmenších, mne jste učinili” apod. Většinou jsou to přímo Ježíšova slova, kterými hovoří o lásce k bližním a k Bohu. Tento způsob žití Božího slova v praxi si centra pro mládež zvolila i proto, že opravdu napomáhá rodinné atmosféře tohoto místa, kde se snaží mít všichni rádi a pomáhat si. Navíc takovou zkušeností mladí lidé poznají, že je v praxi opravdu realizovatelná. Mají pak větší motivaci snažit se i ve svých domovech a místech, kde žijí. Večerní chvíle zkušeností pak bývá velmi vzácná, protože lidé často mluví o svých pocitech a pro druhé jsou to také nové podněty, které jim často pomáhají na jejich cestě s Bohem a cestě životem. Jsou to věci, které nesmírně oslovují a motivují. Po psychologické stránce je to chvíle učení se nejen komunikace, ale zároveň i vzájemnému naslouchání.

Po slově na den se uklízí dům. Práce se rozdělí mezi všechny přítomné. Protože centrum nemá žádné uklízečky ani kuchařky, mladí pod vedením „týmáků“ pomáhají, jak mohou. Z vlastní zkušenosti mohou říci, že člověk získá úplně jiné pracovní návyky a více si

uvědomuje, jakou hodnotu má každodenní práce v domácnosti.

A konečně po práci začíná zábava. Nabízejí se různé skupinky v oblasti sportu, práce, zábavy, vzdělávání, zručně manuální, technické apod. Tyto skupinky se vždy tvoří podle lidí, kteří se sejdou na centru a jsou ochotni něco nabídnout druhým, něco pro druhé udělat.

V půl jedné se opět všichni sejdou na společný oběd svolaný písničkou. Po něm je odpočinková pauza a odpoledne se opět nabízí skupinky. Někdy jsou zaměřeny na konkrétní pomoc v centru či místnímu okolí. Například návštěva starých lidí, úklid hřbitova, čištění lesa apod.

Každý den, zpravidla večer, je pak mše svatá, možnost svátosti smíření či duchovního rozhovoru s knězem. Po mši bývá večere a večery se tráví společně při večerním programu buď na centru nebo v přírodě. Nejprve se snaží přivítat nově příchozí, aby se tu cítili dobře a aby se mohli vzájemně více poznat. Celý den i večer je snaha o co největší zapojení mladých do programu, tzn. na večerní program se často připravují scénky, písničky, bývá hezké, když někdo řekne něco osobního, co prožil během dne.

Po skončení programu se pak setkává každý den tým. V případě příjezdu většího množství lidí se sejde tzv. rozšířený tým, který tvoří kromě základní sestavy několik dalších mladých lidí, kteří na centrum jezdí častěji a snaží se vytvářet společenství. Tito lidé připravují program na další den, hodnotí uplynulý a snaží se volit nabídky aktivit dle skupin lidí, kteří tu právě jsou. Je to dobrovolná práce, při které zároveň probíhá nenásilnou formou intenzivní formace. Je zde velmi důležitá spolupráce kněze s týmem a naopak, nejen tým, ale i kněz je životem s mladými spolupracovníky formován.

Krásně na život v Příchovicích vzpomíná jeho zakladatel P. Mirek Šimáček¹⁴:

“Zkušenost ukázala, že tento život, na jedné straně velmi prostý a jednoduchý, na druhé

¹⁴ citace P. Miroslav Šimáček, Evropský kongres Paderborn 1998

straně se silným nábojem evangelia, se rozšiřoval a přinášel mnoho rozličných plodů. Lidí nejenže přibývalo (v současné době se jedná o 2000 - 2500 lidí za rok), ale přicházelo také stále více hledajících a nevěřících. Téměř běžnou záležitostí se staly konverze, protože v tomto společenství mladí lidé existenciálně zakusili skutečnost Boha. Mnozí obnovili svoji víru, po letech přijali svátosti, našli nový vztah k církvi, byli naplněni silou, odvahou uskutečnit náročná rozhodnutí, našli povolání v manželství nebo zasvěceném životě.”

4.3 Příklad Písma pro mladé lidi

Písmo je bohatým zdrojem řešení náročných životních situací lidí a to velmi často mladých lidí. Zvláště mladí lidé potřebují a vybírají si své vzory. Velmi tedy záleží, jaké vzory si mladí lidé hledají, kým jsou uvědoměle i neuvědoměle “vychovávání”. V tom právě může posloužit Písmo, kde takových vzorů je mnoho. Mohou si zamilovat postavy, které jsou jim osobně blízké a inspirují je při jejich vlastním životním rozhodování. Písmo svaté také ukazuje, že Bůh o mladém člověku ví a má s ním plán lásky.

Mladý člověk má leckdy více odvahy a je častokrát otevřenější než dospělý a tudíž může být lepším vzorem i dospělým. Písmo také netají to, že období mládí je náročné období. Je to čas zrání, čas, kdy je člověk někdy velmi intenzivně konfrontován s mnoha náročnými životními situacemi, ať už je to utrpení ve světě, vlastní omezenost, vlastní zranění. Právě na jednotlivých osobách Písma vidíme různé etapy na cestě životem, které vůbec nejsou jednoduché – tím tedy bližší dnešním mladým lidem, a které s sebou nesou jak období duchovního světla a radosti, tak období tápání, hledání a bolesti.

Proces výchovy je velmi náročná a také velmi zodpovědná a často nedoceněná služba, která mladého člověka formuje na celý život. Při výchově bychom měli brát zřetel na možná rizika, která zvláště mladého člověka mohou svést na scestí a tudíž se je snažit eliminovat. Je pak radostné, když se výchova “povede” a z mladého člověka se stane zodpovědná, morální a moudrá osobnost.

Díky Písmu vychovatel jasně vidí, že se podílí na Božím pedagogickém plánu s člověkem. Pro vychovatele je Ježíš učitelem celistvé formace člověka. On sám je příkladem

dokonalého „člověka“ a druhé vede k harmonii života. Podporuje také odvahu vychovatele.¹⁵

Jak též P. Balík uvádí, že mladý člověk chce slyšet pravdu, i když je nepříjemná. Nechce být klamán kvůli zbabělosti vychovatele. A to je pro dnešní církev velká výzva. Chce-li nabízet mladým generacím Krista, nesmí na úkor pravdy dělat víru a morálku líbivější, než jaká ve skutečnosti je, výchova je záležitostí lásky, která má čas a umí naslouchat.

Písmo ale také ukazuje na to, že sám vychovatel by se měl nechat vést, protože všichni jsme jen chybující lidé a tak prosit o dar učení a sám dále růst.

¹⁵ Balík, J.: Na cestě s mladými. Praha, Paulínky 2004

5 ŽIVOT V TÝMU

Život v týmu je bezpochyby pro každého člověka nová a náročná zkušenost. Takový život je náročný v tom, že lidé, kteří se neznají, jsou spolu najednou dvacet čtyři hodin denně. Nejen, že se každý den vidí, ale každý den spolu pracují, hovoří, tráví volné chvíle.

5.1 Výzkum života týmáků

V březnu a dubnu roku 2001 byl proveden výzkum¹⁶, ve kterém byli osloveni “týmáci” a kněží. Bylo zajímavé pozorovat, že lidé, kteří jdou do “týmu”, jsou většinou katolíci od dětství, vychovávaní ve víře ve své rodině. Rodina je většinou úplná a vícečetná. Finanční rozpočet rodiny nebývá vysoký.

Z výzkumu vyplývá (dle výpovědi kněží i samotných týmáků), že nejideálnější věk pro mladého člověka jdoucího do týmu, je 20 let a doba služby v týmu je optimální dva roky. Pobyt v týmu pro mladého člověka přináší hlubokou formaci jak lidskou, tak duchovní.

Týmáci vypovídají, co pro ně život v týmu znamenal:

- zkušenost žití a komunikace s druhými
- naučení se samostatnosti
- formování a zrání osobnosti
- životní hodnoty
- cenné zkušenosti a škola života
- odříkání a sebeovládání
- získání důvěrného přátelství
- druhý domov, druhá rodina, radost
- poznání svého povolání, svého partnera

¹⁶ Čapek, J.: Výzkum života týmáků v Diecézních centrech života mládeže. Praha, ČBK, 2001

- prohloubení osobního života s Bohem
- síla společenství a jednota
- zkušenost zažít opravdovou živou církev
- jedny z nejkrásnějších měsíců v dosavadním životě

Ve výzkumu také týmáci uvádí, jakým způsobem se stali členy týmu. Buď tito mladí lidé sami aktivně požádali, zda mohou jít do týmu (většinou už centrum znali ze svých pobytů) anebo jim byla účast v týmu nabídnuta a oni nabídku přijali. Týmáků oslovených je více. O možnosti dobrovolné služby mladým lidem se nejvíce dozvěděli přímo na centrech pro mládež, kam sami jezdili. Někdo se dostal do týmu na doporučení kněze, přátel či někoho z týmu. Další respondenti se dozvěděli o možnosti jít do týmu při akcích pořádaných pro mládež. Nemůžeme sem ale zařadit mladé muže, kteří v DCŽM vykonávali civilní službu.

6 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

6.1 Cíle šetření

Cílem mého dotazníkového šetření bylo nalezení odpovědí na některé mé otázky, týkající se podobnosti i odlišností způsobu trávení volného času křesťanské mládeže a mládeže bez křesťanského vyznání, především pak ověření platnosti mnou zformulovaných hypotéz.

Hypotéza č. 1: Domnívám se, že křesťanská mládež vyplňuje svůj volný čas aktivněji a plnohodnotněji než ti, co nemají křesťanské vyznání.

Hypotéza č. 2: Mladí křesťané jsou spokojenější s vyplněním svého osobního volného času než mladí nekřesťané.

Hypotéza č. 3: Křesťanská mládež má méně svého osobního volného času než mládež bez křesťanského vyznání.

6.2 Popis použitých metod

Provedla jsem dvě šetření – dotazníkové šetření a doplňující kazuistiku. O kazuistiku jsem písemnou formou požádala jednu dívku, “týmačku”, která na diecézním centru v Příchovicích strávila dva roky dobrovolné služby mladým lidem.

Metoda dotazování technikou dotazníku

Jako hlavní metodu sběru dat pro své šetření jsem zvolila metodu dotazování technikou dotazníku s uzavřenými a polouzavřenými otázkami. Otevřené otázky jsem téměř nevolila (pouze dvě doplňkové), protože je náročné je vyhodnocovat. Na začátek dotazníku jsem zařadila identifikační otázky, dále pak informace týkající se všech respondentů a nakonec jsem zařadila otázky týkající se diecézních center pro mládež. Dotazník obsahoval 14 otázek. Hlavním cílem mého dotazníku bylo zjistit, kolik volného času mladí lidé mají a

jak ho naplňují. Zajímalo mne, jestli volný čas využívají kvalitně, ve prospěch svůj i druhých, jsou celkově s vyplněním svého volného času spokojeni a jestli znají křesťanská centra pro mládež.

První, druhá a sedmá otázka byla identifikační, třetí se dotazovala na dobu osobního volného času. Čtvrtá až šestá otázka zjišťovala způsob trávení volného času a spokojenosti s ním. Posledních sedm otázek se týkalo četnosti návštěv diecézních center pro mládež a důvod pobytu.

6.3 Vzorek

Dotazník byl určen mladým křesťanům a mladým lidem bez vyznání či jiného vyznání ve věku od 13 do 25 let. Bylo dotazováno 100 mladých lidí, z toho 50 křesťanů a 50 mladých lidí bez vyznání nebo jiného vyznání.

Téměř polovinu respondentů jsem získala na Interdiecézním centru Křižovatka v Příchovcích, několik dotazníků mi vyplnili mladí bez vyznání či jiného vyznání z gymnázia na Evropské a zbývající část mám z okruhu přátel a známých, např. dobrovolníků v Jedličkově ústavu v Praze.

Návratnost dotazníků a jejich vyplnění hodnotím velmi pozitivně, vrátily se mi všechny, což je 100% návratnost. Respondenti byli osloveni osobně a dotazníky hned vyplnili.

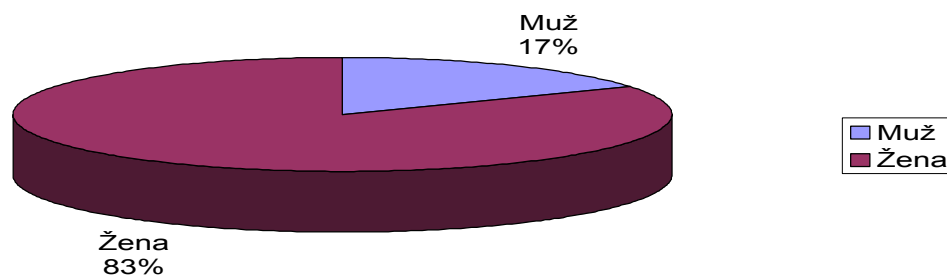
Nejedná se o reprezentativní vzorek, to znamená, že nemůžeme na základě ve zprávě zmíněných výsledků udělat závěr: “Toto je názor všech mladých lidí, kteří kdy na centra jezdili a všech mladých lidí neznajících centra.” Mohu pouze konstatovat, co část populace mladých lidí uvedla.

6.4 Zpracování dotazníků

Otázka č. 1

Jsi:

Pohlaví	počet odpovědí	podíl
Muž	17	17%
Žena	83	83%
celkem	100	100%

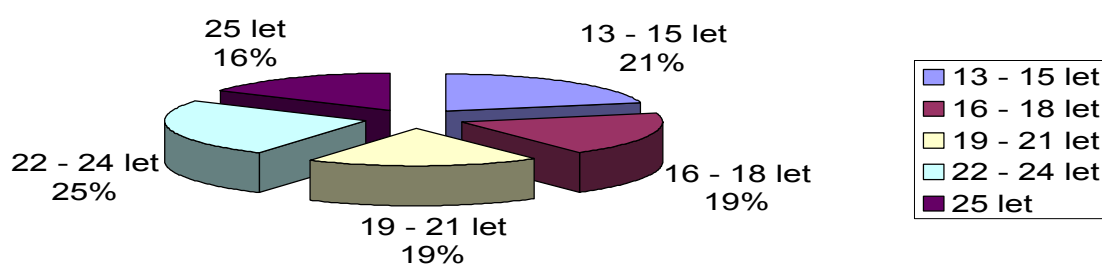

Počet žen a mužů svědčí o celkovém nevyrovnání dotazovaných, je to částečně z důvodu menší návštěvnosti center chlapci a přirozenou menší vůlí vyplňovat dotazníky. Současně to naznačuje i poměr věřících žen a mužů naší společnosti, i když tak velký nepoměr to v reálu samozřejmě není.

Otázka č. 2

Kolik je ti let?

Věk	počet odpovědí	podíl
13 - 15 let	21	21%
16 - 18 let	19	19%
19 - 21 let	19	19%
22 - 24 let	25	25%
25 let	16	16%
celkem	100	100%

V oblasti věkové kategorie jsem se snažila pro objektivnost o co nejširší zastoupení celého adolescentního věku, což se mi docela podařilo. Dotazník mi vyplnili mladí lidé ve věku od 13 do 25 let, zastoupení jednotlivých věkových skupin bylo rovnoměrné.

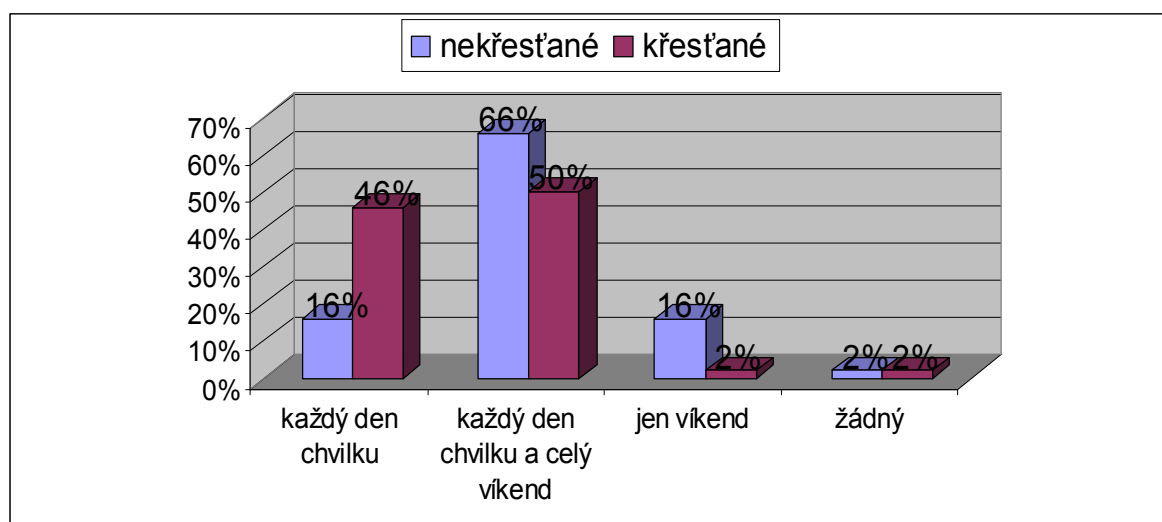
Otázka č. 3

Kolik máš svého osobního volného času mimo školu a jiné povinnosti?

Délka osobního VČ nekřesťanů	počet odpovědí	podíl
každý den chvilku	8	16%
každý den chvilku a celý víkend	33	66%
jen víkend	8	16%
žádný	1	2%
celkem	50	100%

Délka osobního VČ křesťanů	počet odpovědí	podíl
----------------------------	----------------	-------

každý den chvílku	23	46%
každý den chvílku a celý víkend	25	50%
jen víkend	1	2%
žádný	1	2%
celkem	50	100%

Tabulka znázorňuje, že více volného času (každý den chvílku a celý víkend) mají podle vyhodnoceného dotazníku mladí bez křesťanského vyznání, kteří tak odpověděli z více než 60%. Naopak u odpovědi „každý den chvílku“ byl rozdíl 30%. Vždy jen jeden respondent z obou srovnávaných skupin odpověděl, že osobní volný čas nemá žádný.

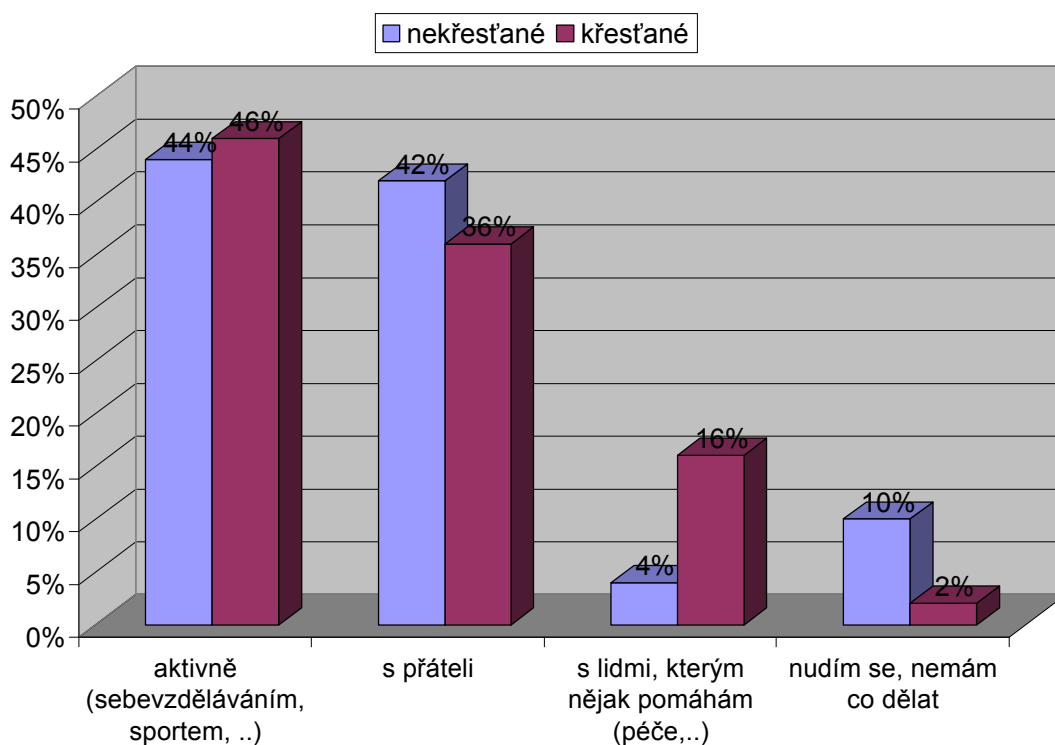
Otázka č. 4

Trávíš tento čas:

Využití VČ nekřesťanů	počet odpovědí	podíl
aktivně (sebevzděláváním, sportem, ..)	22	44%
s přáteli	21	42%

s lidmi, kterým nějak pomáhám (péče,..)	2	4%
nudím se, nemám co dělat	5	10%
celkem	50	100%

Využití VČ křesťanů	počet odpovědí	podíl
aktivně (sebevzděláváním, sportem, ..)	23	46%
s přáteli	18	36%
s lidmi, kterým nějak pomáhám (péče,..)	8	16%
nudím se, nemám co dělat	1	2%
celkem	50	100%

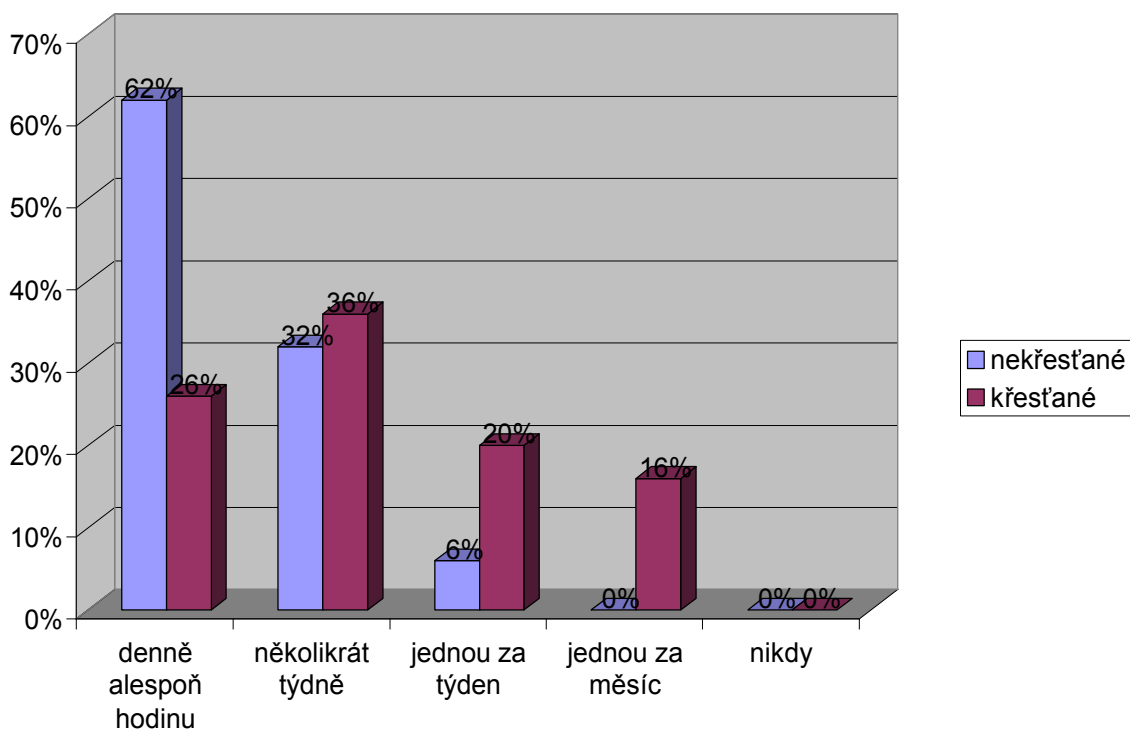
Zde jsem zaznamenala rozdíly trávení volného času křesťanů oproti nevěřícím mladým lidem či jiného vyznání. Potvrdilo se mé očekávání, že křesťané ve svém volném čase více pomáhají druhým a že tráví svůj volný čas aktivněji než nevěřící mladí lidé či jiného vyznání, i když jen o malé procento. Též je zajímavé zohlednit, že docela vysoké procento nevěřících mladých lidí se občas nudí a nemá co dělat.

Otázka č. 5

Jak často sleduješ televizi, video, DVD?

Sledování TV - nekřesťané	počet odpovědí	podíl
denně alespoň hodinu	31	62%
několikrát týdně	16	32%
jednou za týden	3	6%
jednou za měsíc	0	0%
nikdy	0	0%
celkem	50	100%

Sledování TV - křesťané	počet odpovědí	podíl
denně alespoň hodinu	13	26%
několikrát týdně	18	36%
jednou za týden	10	20%
jednou za měsíc	8	16%
nikdy	0	0%
celkem	50	100%

V této otázce je více rozdílných odpovědí, denně alespoň hodinu sledují televizi, video či DVD častěji mladí nekřesťané. Vysoké procento mladých křesťanů uvádí, že sledují televizi,

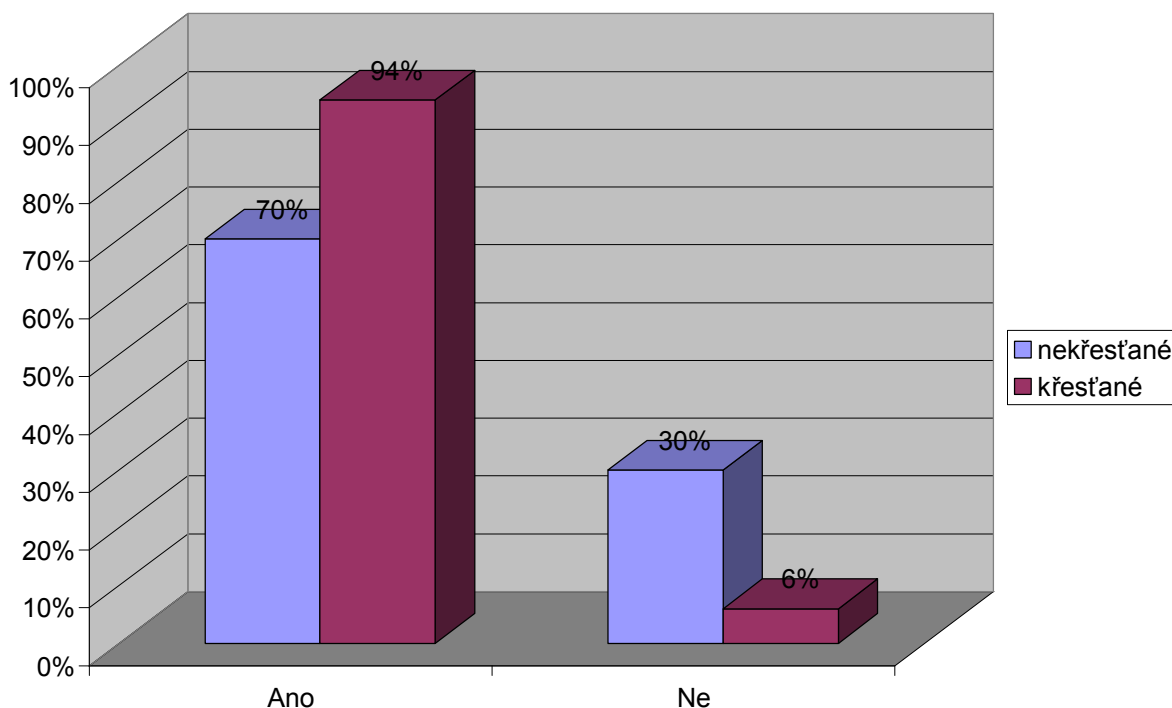
video či DVD jen jednou za měsíc oproti mladým nekřesťanům, kteří tuto odpověď nezaškrtnli ani jednou. Domnívám se, že je to z důvodu kvalitnějšího vyplnění volného času křesťanské mládeže ať už pobytem na DCŽM či jiným způsobem.

Otázka č. 6

Jsi spokojen/a s vyplněním svého volného času?

Spokojenost s využitím VČ - nekřesťané	počet odpovědí	podíl
Ano	35	70%
ne	15	30%
celkem	50	100%

Spokojenost s využitím VČ - křesťané	počet odpovědí	podíl
Ano	47	94%
Ne	3	6%
celkem	50	100%

Tyto údaje vypovídají o vnitřní spokojenosti s vyplněním svého volného času. 94% (!)

křesťanů a 70% nekřesťanů je spokojeno. Domnívám se, že to způsobuje aktivnější a plnohodnotnější způsob života.

Otázka č. 7

Jsi křesťan?

Křesťan	počet odpovědí	podíl
Ano	50	50%
Ne	50	50%
celkem	100	100%

Dotazník nebyl po této stránce zkreslen, protože respondentů byl stejný počet z řad křesťanů i nekřesťanů.

Otázka č. 8

Jezdíš do diecézních center pro mládež?

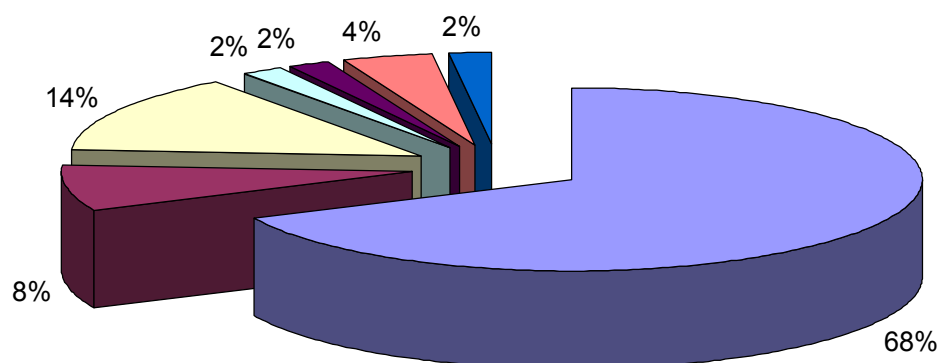
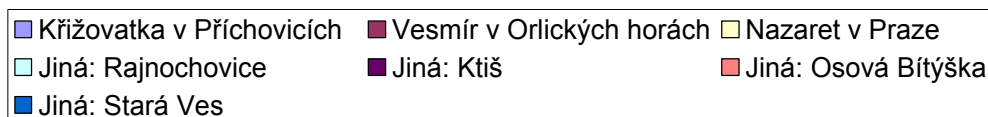
Návštěvování diecézních center pro mládež	počet odpovědí	podíl
Ano	50	50%
Ne	50	50%
celkem	100	100%

„Ano“ odpověděli všichni křesťané, „ne“ všichni nekřesťané. Další otázky už byly pokládány pouze křesťanům, neboť se týkaly diecézních center. Pro ostatní zde dotazování skončilo.

Otázka č. 9

Na která z diecézních center pro mládež nejčastěji jezdíš?

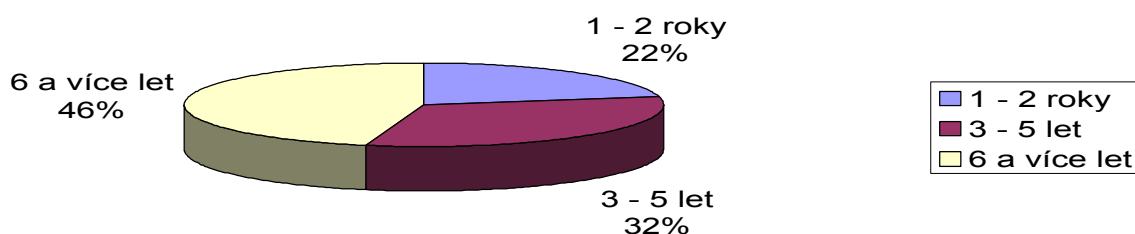
Návštěva DCM a DCŽM	počet odpovědí	podíl
Křižovatka v Příchovicích	34	68%
Vesmír v Orlických horách	4	8%
Nazaret v Praze	7	14%
Jiná: Rajnochovice	1	2%
Jiná: Ktiš	1	2%
Jiná: Osová Bítýška	2	4%
Jiná: Stará Ves	1	2%
celkem	50	100%

Tento graf názorně ukazuje, že největší zastoupení mezi křesťanskými respondenty jezdí na DCŽM Křižovatka v Příchovicích, tím však nemá výraznou vypovídací hodnotu, protože více než polovina respondentů mezi křesťany byla oslovena přímo na tomto diecézním centru. 14% křesťanů uvedlo, že nejčastěji jezdí na DCŽM Nazaret a 8% jezdí nejčastěji na DCŽM Vesmír. Zbývající respondenti jezdí častěji na ostatní diecézní centra.

Otázka č. 10:**Jak dlouho tato centra navštěvuješ?**

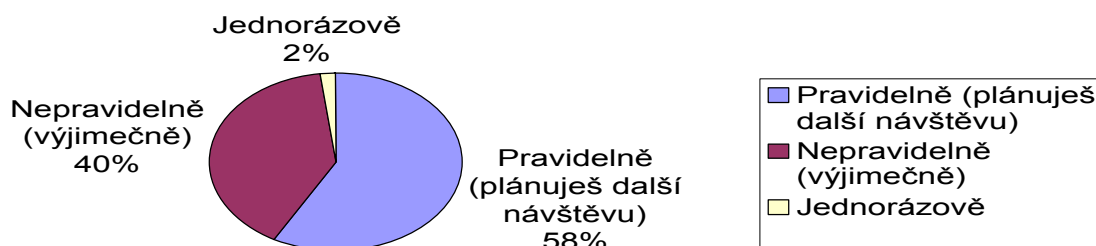
Doba navštěvování center	počet odpovědí	podíl
1 - 2 roky	11	22%
3 - 5 let	16	32%
6 a více let	23	46%
celkem	50	100%

Na zdejšímu grafu je názorně vidět, jak dlouho mladí křesťané diecézní centra navštěvují. Je pozoruhodné, jak dlouhodobě se mnozí do center vrací. Největší zastoupení čítá odpověď „6 a více let“, kterou uvedlo celých 46 %.

Otázka č. 11**Jak často sem jezdíš?**

Frekvence návštěv center	počet odpovědí	podíl
Pravidelně (plánuješ další návštěvu)	29	58%
Nepravidelně (výjimečně)	20	40%
Jednorázově	1	2%
celkem	50	100%

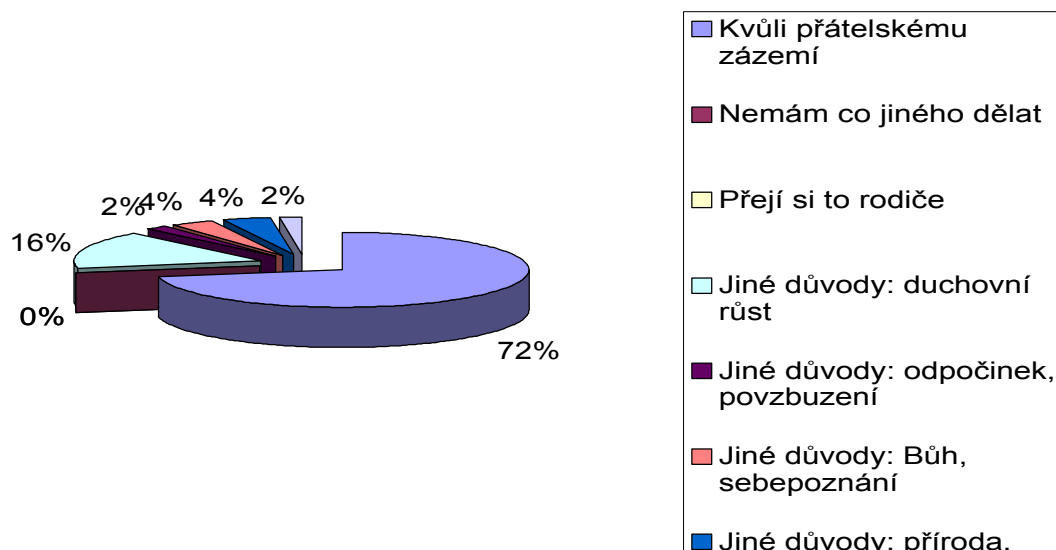

Tento graf znázorňuje pravidelnost návštěv zástupců skupin křesťanské mládeže a mládeže bez vyznání či jiného vyznání. Křesťanská mládež se sem pravidelně vrací, ať už na akce pořádané centrem pro mládež či na různé svátky, prázdniny, kdy je vždy nabídnut program. Často na tato místa mladí křesťané jezdí, i když se musí něčeho jiného vzdát, vypovídají, že je to pro ně hodnotné místo.

Otázka č. 12

Proč křesťanská centra navštěvuješ?

Důvod návštěv center	počet odpovědí	podíl
Kvůli přátelskému zázemí	36	72%
Nemám co jiného dělat	0	0%
Přejí si to rodiče	0	0%
Jiné důvody: duchovní růst	8	16%
Jiné důvody: odpočinek, povzbuzení	1	2%
Jiné důvody: Bůh, sebepoznání	2	4%
Jiné důvody: příroda, sport, lyže	2	4%
Jiné důvody: fyzic.,psychic.,duchovní energie	1	2%
Celkem	50	100%

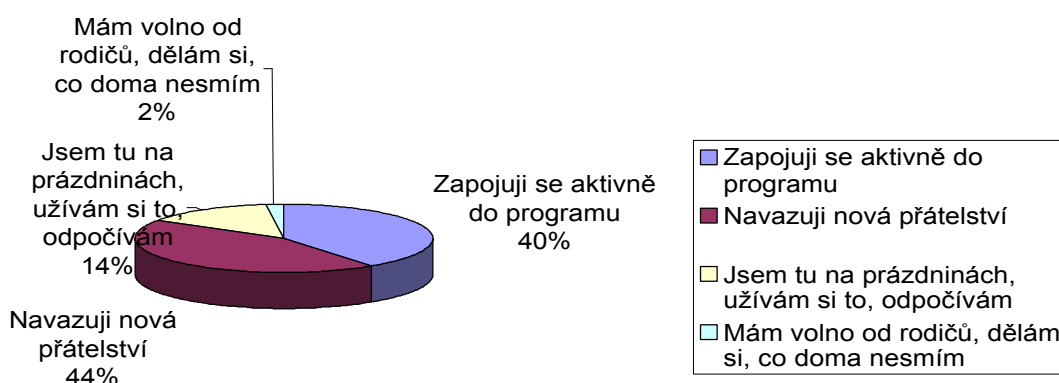

Z odpovědí je zřejmé, že všichni, kdo jezdí na DCŽM, sem jezdí hlavně z důvodu přátelského zázemí (celých 72%!). Několik dotázaných mladých lidí odpovědělo na otevřené otázky, zmínili výše uvedené jiné důvody jako např. za duchovním růstem, za Bohem, sebepoznáním, do přírody, za sportem. Ze své zkušenosti však vím, že často je to více důvodů současně.

Otázka č. 13

Co v těchto místech děláš?

Aktivity na centru	počet odpovědí	podíl
Zapojuji se aktivně do programu	20	40%
Navazuji nová přátelství	22	44%
Jsem tu na prázdninách, užívám si to, odpočívám	7	14%
Mám volno od rodičů, dělám si, co doma nesmím	1	2%
celkem	50	100%

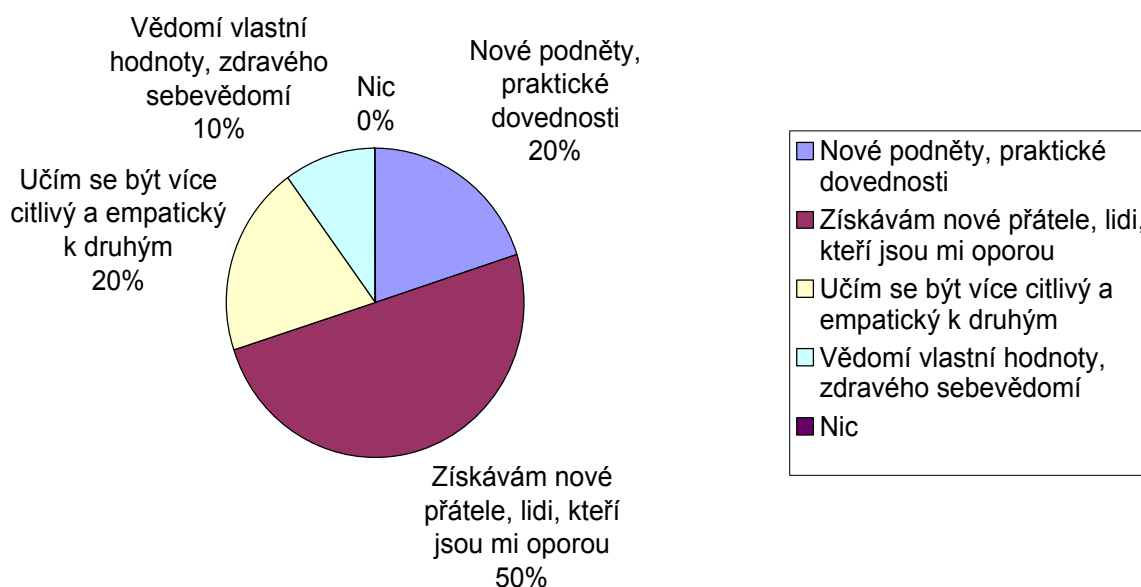

Z uvedeného srovnání vyplývá odlišnost postojů, s jakými na centrum mladí přijíždí. Jednoznačně pasivní přístup k pobytu na centru deklaruje jen 2% mladých lidí, jejich hlavním cílem užít si volna od rodičů. Více je již mladých křesťanů, kteří sem jedou na prázdniny (14%). Celkem 40% křesťanů přijíždí na DCŽM s vědomím, že je velmi potřebný vlastní vklad do společného programu. Nejvíce (44%) respondentů z řad křesťanů sem jezdí z důvodu navazování nových přátelství.

Otázka č. 14

Co ti to přináší?

Osobní přínos	počet odpovědí	podíl
Nové podněty, praktické dovednosti	10	20%
Získávám nové přátele, lidi, kteří jsou mi oporou	25	50%
Učím se být více citlivý a empatický k druhým	10	20%
Vědomí vlastní hodnoty, zdravého sebevědomí	5	10%
Nic	0	0%
celkem	50	100%

Závěrečný graf znázorňuje přínosy z pobytu mládeže na diecézních centrech. Největší přínos - 50% mladých křesťanů vidí v získávání nových přátel, 20% respondentů hodnotilo pozitivně učení se větší citlivosti a empatii k druhým. Stejně procento reagovalo kladně na nové podněty a praktické dovednosti a nemalá část zmínila vědomí vlastní hodnoty a zdravého sebevědomí.

6.5 Shrnutí

Empirické šetření formou dotazníků vedlo k ověření mých výchozích předpokladů zformulovaných do hypotéz.

K hypotéze č. 1 „**domnívám se, že křesťanská mládež vyplňuje svůj volný čas aktivněji a plnohodnotněji než ti, co nemají křesťanské vyznání**“, se vztahují především otázky č. 4, 5 a 6, ve kterých se ptám, jak mladí lidé tráví svůj volný čas, jak často se dívají na televizi, video či DVD a jak jsou se svým vyplněním spokojeni. Na základě odpovědí, které se v dotazníku vyskytovaly, považuji danou hypotézu za **POTVRZENOU**. Přehledně jsou

výsledky znázorněny v tabulkách a grafech na straně 41 – 44.

Hypotéza č. 2 „**mladí křesťané jsou spokojenější s vyplněním svého osobního volného času než mladí nekřesťané**“ se mi také **POTVRDILA**. Mladí křesťané odpovídali v otázce č. 6 (str. 44), že jsou spokojeni s vyplněním svého volného času v celých 94%, což bylo proti mladým bez křesťanského vyznání o 24% více.

Hypotézu č. 3 „**křesťanská mládež má méně svého osobního volného času než mládež bez křesťanského vyznání**“ též považuji za **POTVRZENOU**. K ní se jednoznačně vztahuje otázka č. 3 na straně 40, kde je názorně zobrazeno, že více volného času (každý den chvíli a celý víkend) mají mladí bez vyznání či jiného vyznání než křesťanského.

Při zpracovávání a vyhodnocování dotazníků mne zaujal velký nepoměr mezi zástupci obou pohlaví. Stejně tak jsem byla překvapena, kolik mladých bez křesťanského vyznání se ve svém volném čase nudí a nemá co dělat. Nemalý rozdíl mezi křesťany a mladými lidmi bez vyznání či jiného vyznání jsem zaznamenala u každodenního sledování televize. U nekřesťanů také panovala poměrně vysoká nespokojenost s vlastním využitím volného času.

V pozitivním slova smyslu mě zaujala vůle a nadšení dotazníky vyplňovat, zvláště pak v Diecézním centru života mládeže v Příchovicích.

6.6 Kazuistika

Vyprávění dívky, která v týmu dva roky sloužila

K vyprávění jsem vyzvala osobně bývalou „týmačku“ a ona na mou prosbu kladně reagovala. Své vyprávění mi napsala.

Co mi daly dva roky života v interdiecézním centru života mládeže Křižovatka v Příchovicích:

„Nejdříve bych krátce představila, co je vlastně centrum života mládeže. Jde tedy o aktivitu křesťanského zaměření, kde žije mladý tým lidí ve věku 19 až 25 let s knězem. Toto centrum je otevřené mládeži po celý rok a právě tým lidí, kteří v něm pracují, se starají o chod centra a o mládež, která přijíždí. Já jsem měla možnost strávit v tomto centru dva roky života.

Když se zamyslím nad otázkou, co my tento čas strávený v centru dal, bylo by to na mnoho hodin vyprávění. Zkusím to v krátkosti vystihnout. Řekla bych, že nejdůležitější jsou čtyři aspekty. Každodenní a „těsný“ život s lidmi v týmu, život s mladými, kteří přijíždějí, osobní duchovní život a silná vazba na moji rodinu.

Začnu životem v týmu. Tento styl života je náročný a krásný zároveň. Jde o to, že není možné se schovat, není možné před sebou něco hrát, velice rychle se pozná, jaký člověk vlastně je a jaký má přístup k věcem, k životu, jak se zachová v krizi, únavě a stresu. Ale taky v radosti nebo jak odpočívá, co je pro něj důležité a co už méně. Lidově řečeno, vidíme si až do žaludku. Já jsem měla možnost poznat tímto způsobem sedm krásných lidí a díky nim jsem taky zjistila, kdo jsem já. Než jsem šla do centra, nemohla jsem říct, že vím, kdo je přítel. Ano, měla jsem spoustu kamarádů, teď mám přátele. A tohle přátelství se rodilo právě každý den, ze společné práce, povinností, radostí. Mnohdy také i z nedorozumění, z překonání sebe sama, z bolesti a hledání, jak spolu vyjít. Já osobně jsem zjistila, že bych měla víc poslouchat druhého a snažit se mu porozumět v jeho potřebách, zjistila jsem, že mnohdy člověka odsoudím a přitom nevím příčinu jeho jednání a to není dobré. Že vždy nějaká je. Že každý člověk potřebuje vědět, že ho má někdo rád, že dávání najevo citů není špatné, že je třeba říct někdy i ne, aby se člověk sám neodrovnal a měl sílu na věci další. Nevrhát se do věci po hlavě, ale přemýšlet. Z velice konkrétních věcí třeba nosit peníze a doklady v peněžence a ne po kapsách. Dávat klíče na stejné místo, čímž odpadne věčné hledání a pomoc všech. Dělat věci pořádně a ne na půl a nedělat jich spoustu najednou. Naučila jsem se vzájemné toleranci a trpělivosti. A že si mám vážit lidí, kteří mě mají rádi a ne je od sebe odhánět.

Druhý aspekt jsou lidé, kteří do centra přijíždějí. Ty nejde poznat až tak důkladně. Ale v různých rozhovorech a i drobných činnostech, hrách, výletech, je možné mnoho se dozvědět. Mladí lidé hledají. Potřebují se cítit užiteční, cítit, že je někdo přijímá takové, jací jsou, cítit, že má někdo na svět stejný pohled. Že jít proti proudu není něco špatného, že nejdu sám, i když se tak mnohdy cítím. Že být věřící není přežitek. A tuhle oporu jsme se jim snažili vytvářet. Díky mladým lidem, kteří tam jezdili a bylo jich také spousta nevěřících, jsem zbourala předsudky typu „nejsi věřící, tím pádem máš předpoklady být horší“.

Popsat, co se odehrálo v mém duchovním životě, není jednoduché. Je toho tolik a mnohé věci se popsat nedají. Víím, že se můj duchovní život velice prohloubil a díky jednotlivým větám z evangelia, které jsme si každý den v podobě slova na den připomínali, jsem znovu a znovu začínala žít každý den pro Krista s novým elánem a nasazením. Víím, že bez víry v Boha by byl život prázdný.

Poslední aspekt je můj vztah k rodině. Díky tomuto životu jsem zjistila, jak mi na mé rodině záleží a že mnohdy jsem ji odsouvala na poslední místo. Teď víím, že moji rodiče a sourozenci jsou pro mě nejbližšími lidmi, kteří mě dobře znají a jsou připraveni mi kdykoli pomoci. A tak bych chtěla být připravená i já pro ně. Vííme všichni, že nejtěžší je právě držet sebe sama v pozornosti pro svoje nejbližší a to je pro mě výzva.

Na závěr bych chtěla říct, že toto období dvou let byla pro mě velice cenná a plodná životní zkušenost, která ještě neskončila a ze které čerpám dodnes.¹⁷

¹⁷ Vypráví jedna „týmačka“.

Závěr

Ve své práci jsem se zabývala tématem “Volný čas očima křesťanské mládeže”. Při zpracování teoretické části jsem si více uvědomila, jak podstatnou roli na morální a celkový rozvoj osobnosti hraje právě volný čas dětí a mládeže. Velmi důležité je dětství a mládí pro další život člověka. V této oblasti musím zdůraznit velkou zodpovědnost rodičů, protože děti sami nedokáží plně regulovat vyvážené prožívání svého volného času (pasivní dívání se na televizi či neustálé hraní her na počítači).

K teorii volného času je mnoho pramenů, ze kterých lze čerpat. Vzala jsem si i zkušenosti z vlastní praxe, při které jsem si uvědomila, že nestačí znát danou problematiku pouze ze strany praxe, ale i z pohledu teorie. Složitější bylo získávat informace o diecézních centrech pro mládež. Dostupné literatury o centrech je zatím u nás velmi málo, neexistuje žádná souhrnná odborná publikace, která by o těchto možnostech psala. Téma se mi však přesto dobře zpracovávalo. Měla jsem možnost sejít se se zástupci těchto center či jejich pomocníků, zvláště pak na Interdiecézním centru Křižovatka v Příchovicích, na které jsem se také více zaměřila. Tato skutečnost je mi blízká i proto, že od svého dětství na diecézní centra života mládeže často a ráda jezdím. Mám zde spoustu přátel, kteří mi byli nápomocni při psaní této práce. Byli ochotni říci mi něco ze svého života, co zde prožili, proč sem jezdí, čím je pobyt zde naplňuje. O to víc si těchto center a lidí, kteří na nich působí, vážím, zvláště, když vidím, jak hodnotná pro mladé lidi tato místa jsou.

Ráda bych se zmínila o skupině lidí, která se danou problematikou zabývá hlouběji. Snaží se stále sledovat nové patogenní vlivy, které se v naší společnosti objevují a předcházet jim vhodným programem. Po několik let se již tradičně každým rokem koná tzv. konference o mládeži. Svolal ji poprvé v roce 1995 arcibiskup Jan Graubner, který byl v té době zodpovědným biskupem za Sekci pro mládež České biskupské konference. Její význam spočíval v seznámení a kontaktu lidí, kteří s křesťanskou mládeží pracují. Také bylo pozitivní překonání některých existujících bariér a vytvoření nových pracovních podmínek a kooperace na nich. Setkávají se tu zástupci z diecézních center pro mládež, z diecézních center života mládeže, komunit, hnutí, řeholí, církevních škol a zástupci vysokoškolské pastorače a občanských sdružení přímo spojená s církví jako je Junák, Orel či Saleziánské hnutí mládeže.

Na těchto setkáních se projednávají nejrůznější projekty pro mládež, mezi něž patří

diecézní a celostátní setkání mládeže, vyhledávání skupin a oblastí, kde o vzdělávání mládeže není zájem, péči o rizikové a marginální skupiny. Je to konference o mládeži na vysoké úrovni, kde jsou přítomni lidé s jistým nadhledem. Účastníci se snaží o teoretické úvahy a hlubší reflexi své služby, což pak často bývá dobrou inspirací pro další možnosti.

Na úplný závěr bych chtěla sdělit svůj vlastní dojem z toho, co jsem si při této práci více uvědomila. Přestože jsem dlouhá léta na diecézní centra pro mládež jezdila, nikdy jsem si tak silně neuvědomovala, kolik “obětí” toto dílo každého člověka působícího v centru muselo stát. Hluboce si jich všech vážím a obdivuji, s jakou láskou a trpělivostí na společném díle pracují. Dávají druhým kolem sebe to nejdražší, a to vše úplně nezištně. Všem tedy právem patří veliké DÍKY.

Literatura

Balík, J.: Cesta k domovu. Praha, Paulínky 2002

Balík, J.: Na cestě s mladými. O službě církve mladým lidem. Praha, Paulínky 2004

Balík, J.: Neboj se, jen věř. Biblické katecheze pro mládež. Paulínky Praha 2002

Balík, J.: Pohleděl na něho s láskou. Katecheze pro mládež. Olomouc, Matice cyrilometodějská 2001

Balík, J.: Pojd' a následuj mě I. Formační materiály pro společenství. Praha, Paulínky 2001

Balík, J.: Pojd' a následuj mě II. Formační materiály pro společenství. Praha, Paulínky 2002

Čáp, J.: Psychologie pro učitele. Praha, SPN 1980

Čáp, J.: Psychologie výuky a vyučování. Praha, UK 1993

Čapek, J.: Diecézní centra života mládeže II. - Výzkum života týmáků v Diecézních centrech života mládeže. Praha, Sekce pro mládež ČBK 2001

Filipcová, B.: Člověk, práce, volný čas. Praha, Svoboda 1966

Křivohlavý, J.: Jak neztratit nadšení. Praha, Grada 1991

Marhounová, J.: Domov v Jizerských horách. Praha, Empatie 1995

Pávková, J. a kol.: Pedagogika volného času. Praha, Portál 1999

Spousta, V.: Teoretické základy výchovy ve volném čase. Brno, MU 1994

Bosco, T.: Don Bosko. Praha, Portál 1991

Tošner, J. - Sozanská, O.: Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích. Praha, Portál 2002

Vážanský M.- Smékal V.: Základy pedagogiky volného času. Brno, Paido 1995

Veselá, J.: Jak ve volném čase. Hradec Králové, Gaudeamus 1997

Veselá, J.: Sociologie volného času. Pardubice, Univerzita Pardubice 1999

Úmluva o právech dítěte. Ostrava, ARIES 1993, s. 38

leták: Sdružení dětí a mládeže Křižovatka

<http://krizovatka.signalny.cz>

<http://www.ado.cz>

<http://www.brno.signalny.cz>

<http://www.praha.signalny.cz>

<http://www.vesmir.signalny.cz>

Přílohy

Příloha č. 1 – Dotazník

Příloha č. 2 – Fotografie: Pozvání na Silvestr

Příloha č. 3 – Fotografie: Silvestrovský večer

Příloha č. 4 – Fotografie: K příjemné atmosféře přispěje i dobrá hudba

Příloha č. 5 – Fotografie: Velikonoce – mše sv. v lese

Příloha č. 6 – Fotografie: Občas nás navštíví...

Příloha č. 7 – Fotografie: Oslava 25 let Křižovatky

Příloha č. 8 – Fotografie: O. kardinál Miloslav Vlk slouží mši sv.

Příloha č. 9 – Fotografie: Interdiecézní centrum života mládeže Křižovatka

Jmenuji se Ludmila Valentová a studuji Husitskou teologickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, obor sociální pedagogika. V rámci své bakalářské práce zjišťuji, jak současní mladí lidé vyplňují svůj volný čas, a proto vás chci požádat o vyplnění dotazníku. Zaručuji vám, že veškeré údaje použiji jen pro zpracování své bakalářské práce a všechny odpovědi jsou anonymní. Předem děkuji.

DOTAZNÍK

1. Jsi:

- a) muž
- b) žena

2. Kolik je ti let? _____

3. Kolik máš svého osobního volného času mimo školu a jiné povinnosti?

- a) každý den chvilku a celý víkend
- b) každý den chvilku
- c) jen víkend
- d) žádný

4. Trávíš tento čas:

- a) aktivně (sebevzděláváním, sportem,..)
- b) s přáteli
- c) s lidmi, kterým nějak pomáhám (pečuješ o ně, hlídáš děti, vedeš společenství)

d) nudím se, nemám co dělat

5. Jak často sleduješ televizi, video, DVD?

a) denně alespoň hodinu

b) několikrát týdně

c) jednou za týden

d) jednou za měsíc

e) nikdy

6. Jsi spokojen/a s vyplněním svého volného času?

ano - ne

7. Jsi křesťan?

ano – ne

8. Jezdíš do diecézních center pro mládež?

ano – ne

Pokud jsi na předchozí otázku odpověděl/a NE, dotazování zde končí, děkuji ti za vyplnění. Pokud jsi odpověděl/a ANO, přejdi, prosím, k další otázce.

9. Na která z diecézních center pro mládež nejčastěji jezdíš?

a) *Křižovatka Příchovice*

b) *Vesmír v Orlických horách*

c) *Nazaret Praha*

d) *jiná (která?)* _____

10. Jak dlouho tato centra navštěvuješ?

a) *1 - 2 roky*

b) *3 – 5 let*

c) *6 a více let*

11. Jak často sem jezdíš?

a) *pravidelně (každý měsíc či každé prázdniny, plánuješ vždy další návštěvu)*

b) *nepřavidelně (jednou za rok, výjimečně)*

c) *jednorázově*

12. Proč křesťanská centra navštěvuješ?

a) *kvůli přátelskému zázemí*

b) *nemám co jiného dělat*

c) přejí si to rodiče

d) jiné důvody:

13. Co v těchto místech děláš?

a) zapojuji se aktivně do programu

b) navazuji nová přátelství

c) jsem tu na prázdninách, užívám si to, odpočívám

d) mám maximální volnost od rodičů, dělám si co doma nesmím

14. Co ti to přináší?

a) nové podněty, praktické dovednosti

b) získávám nové přátele, lidi, kteří jsou mi oporou

c) učím se být více citlivý a empatický k druhým

d) vědomí vlastní hodnoty, zdravého sebevědomí

e) nic

Děkuji za vyplnění.

POZVÁNÍ NA SILVESTR

SILVESTROVSKÝ VEČER

K PŘÍJEMNÉ ATMOSFÉŘE PŘÍSPĚJE I DOBRÁ HUDBA

VELIKONOCE – MŠE SV. V LESE

OBČAS NÁS NAVŠTÍVÍ...

OSLAVA 25 LET KŘÍŽOVATKY

O. KARDINÁL SLOUŽÍ MŠI

INTERDIECÉZNÍ CENTRUM ŽIVOTA MLÁDEŽE KŘÍŽOVATKA

